

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁRSKE KOMBINOVANÉ ŠTÚDIUM

2010 – 2013

BAKALÁRSKA PRÁCA

Martin Kubinec

**Potenciál cestovného ruchu v regióne Orava a jeho využitie
pri tvorbe produktu cestovného ruchu**

Praha 2013

Vedúci bakalárskej práce: RNDr. Antónia Dvoranová

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2010 - 2013

BACHELOR THESIS

Martin Kubinec

**Orava region tourism potential and its usage in leisure travel
product development.**

Prague 2013

The Bachelor Thesis Work Supervisor:
RNDr. Antónia Dvoranová

Prehlásenie

Prehlasujem, že predložená bakalárska práca je mojím pôvodným autorským dielom, ktoré som vypracoval samostatne. Všetku literatúru a ďalšie zdroje, z ktorých som pri spracovaní čerpal, v práci riadne citujem a sú uvedené v zozname použitých zdrojov.

Súhlasím s prezenčným sprístupnením svojej práce v univerzitnej knižnici.

V Prahe dňa 10.3.2013

Martin Kubinec

Pod'akovanie

Chcel by som pod'akovať svojmu vedúcemu bakalárskej práce RNDr. Antónii Dvoranovej za odborné vedenie, za pomoc a rady pri spracovaní tejto práce.

Anotácia

Bakalárska práca sa zaoberá regiónom Orava a pohľadom na cestovný ruch, ako jeden z dynamických odvetví hospodárstva. Potenciál oravského regiónu je predurčený k rozvoju cestovného ruchu a k premene na prosperujúcu destináciu. Práca poukazuje na prírodné, historické, kultúrne atraktivity regiónu so zameraním na turistické a športové využite, poukazuje na prehľad návštevnosti jednotlivých okresov Oravy.

Cieľom bakalárskej práce je zistiť, v akom stave sa cestovný ruch v regióne Orava nachádza a aký je jeho ďalší potenciál. Praktická časť sa venuje vytvoreniu produktu, ktorý umožní zvýšiť záujem o región.

Kľúčové slová

Cestovný ruch, návštevníci, Orava, potenciál, produkt, región, rozvoj, zájazd.

Annotation

This bachelor thesis is dealing with the region Orava and the overview of the tourism, as one of the dynamic sector of the economy.

The potential of region Orava is predetermined for development of tourism and for transformation in to prospering destination. The thesis is referring to natural, historical, cultural attractiveness of the region with focus on touristic and sport use making and the attendance of particular regions of Orava.

The objective of the bachelor thesis is to find out in what status is the tourism lying and what is the region`s potential. The practical part is dedicated to a product, which can increase the concern of the region.

Key words

Development, Orava, potential, product, region, tourism, trip, visitors.

OBSAH

ÚVOD	8
-------------------	----------

TEORETICKÁ ČASŤ

1 VYMEDZENIE CESTOVNÉHO RUCHU	9
--	----------

1.1 Definícia cestovného ruchu	9
--------------------------------------	---

1.2 Formy cestovného ruchu	10
----------------------------------	----

1.3 Druhy cestovného ruchu	11
----------------------------------	----

1.4 Faktory ovplyvňujúce cestovný ruch	12
--	----

1.5 Destinácia a stredisko cestovného ruchu.....	14
--	----

2 CESTOVNÝ RUCH NA SLOVENSKU	15
---	-----------

3 REGIÓNU ORAVA	18
------------------------------	-----------

3.1 Poloha a podnebie	18
-----------------------------	----

3.2 História.....	20
-------------------	----

3.3 Dopravná infraštruktúra	22
-----------------------------------	----

3.4 Materiálno – technická základňa.....	23
--	----

4 POTENCIÁL REGIÓNU ORAVA	26
--	-----------

4.1 Prírodný potenciál	26
------------------------------	----

4.2 Kultúrno – historický potenciál	27
---	----

4.3 Spoločenský potenciál	32
---------------------------------	----

4.4 Športový potenciál	33
------------------------------	----

4.5 Agropotenciál.....	37
------------------------	----

4.6 Zhodnotenie potenciálu.....	39
---------------------------------	----

5 PRODUKT V CESTOVNOM RUCHU	41
--	-----------

5.1 Produkt	41
-------------------	----

5.2 Cena	42
----------------	----

5.3 Distribúcia	43
-----------------------	----

5.4 Propagácia	44
----------------------	----

PRAKTICKÁ ČASŤ

6 TVORBA PRODUKTU	45
--------------------------------	-----------

6.1 Pobytovo-poznávacie zájazdy „Naša Orava“	46
--	----

6.2 Program zájazdu	48
---------------------------	----

6.3 Kalkulácia ceny zájazdu „Naša Orava“	49
--	----

6.4 Zhrnutie produktu „Naša Orava“	52
--	----

ZÁVER	53
--------------------	-----------

ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV	54
---------------------------------------	-----------

ZOZNAM GRAFOV A TABULIEK	57
---------------------------------------	-----------

ÚVOD

Cestovný ruch v súčasnosti tvorí jednu z najdôležitejších zložiek hospodárstva väčšiny krajín a regiónov. Prínos cestovného ruchu závisí od prírodných, kultúrnych, a historických predpokladov, či ďalšieho množstva faktorov, ktoré určujú potenciál a úspešnosť turistickej destinácie. Na území Slovenskej republiky prírodné, kultúrne a historické atraktivity tvoria obrovský potenciál cestovného ruchu. Tie však nie sú propagované v dostatočnej miere a preto Slovensko zostáva krajinou nepoznanou pre domácich klientov a najmä klientov zo zahraničia. Následkom je cestovanie do krajín, ktoré svojím vývojom v cestovnom ruchu vedia ponúknuť a zhodnotiť každú príležitosť pre vytvorenie atrakcie a poskytnúť množstvo doplnkových a kvalitných služieb. Orava je spätá s rozvojom cestovného ruchu na Slovensku. Jej periférna poloha s prírodnými bariérami z horských masívov spôsobovali jej zaostávanie. V súčasnosti tieto negatíva znamenajú oproti ostatným regiónom výhodu. Z dôvodu odstránenia hraníc vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie sa zlepšila možnosť prilákania návštevníkov z Poľska ale aj z iných okolitých krajín. Ďalšou pozitívnou stránkou pre rozvoj cestovného ruchu na Orave je rozvíjajúca sa dopravná infraštruktúra. Atraktivnosť regiónu pre cestovný ruch predurčuje výšková členitosť a nadmorská výška územia, ktoré predstavujú jej potenciál. Neodmysliteľnou zložkou atraktívnosti regiónu je čisté životné prostredie.

Cieľom práce je zhodnotenie predpokladov a podmienok regiónu Orava v cestovnom ruchu, zhodnotenie súčasného stavu a vytvorenie produktu. Pre tento účel sú využité informácie o geografii, polohe a dopravnej dostupnosti, histórii, kultúrnych a historických pamiatkach, športvom a spoločenskom potenciále. Úvod práce sa zameriava na základné teoretické východiská s využitím relevantnej literatúry. Ďalšia kapitola je zameraná na popis a zhodnotenie cestovného ruchu Slovenska. Regiónu Oravy sa venuje tretia kapitola, ktorá pojednáva popisne o samotnom regióne, jeho území, polohe, histórii, dopravnej infraštruktúre a materiálno – technickej základni. Vo štvrtej kapitole sa práca venuje zhodnoteniu potenciálu regiónu Orava, ktorý vychádza zo štatistických zdrojov. Piata kapitola sa venuje teoretickému objasneniu marketingových nástrojov. Šiesta kapitola práce je venovaná praktickej časti vytvorenia produktu pre región Orava.

1 VYMEDZENIE CESTOVNÉHO RUCHU

1.1 Definícia cestovného ruchu

Cestovný ruch patrí celosvetovo k najvýznamnejším odvetviam hospodárstva. Vie vytvárať množstvo príležitostí a prinášať značnú pridanú hodnotu. Prínosy cestovného ruchu sa prejavujú v ekonomike v podnikateľských odvetviach cestovného ruchu a vytvárajú nové pracovné miesta v regiónoch s problémovou zamestnanosťou. Cestovný ruch ovplyvňuje množstvo hospodárskych odvetví a vytvára multiplikačný efekt, čo znamená, že každé nové pracovné miesto v cestovnom ruchu dáva možnosť vzniku ďalších pracovných miest. V regiónoch, kde sa cestovný ruch úspešne rozvíja umožňuje vznik ďalších remesiel, prevádzkovanie športových a kultúrno-umeleckých činností a tým pádom vznikajú miestne prevádzky rôznych ekonomických odvetví.

Oživovaním kultúrnych, historických, technických a v neposlednom rade prírodných atraktivít poskytuje cestovný ruch množstvo podmienok pre hospodársky rozvoj a zmeny.

Cestovný ruch je definovaný viacerými spôsobmi, no žiadny ho nedefinuje dostatočne. Definícia cestovného ruchu je dôležitá z dôvodu, aby bolo možné cestovný ruch vyhodnocovať, riadiť, plánovať a sledovať. F. W. Ogilvie (1933) chápe cestovný ruch ako „*ekonomický jav spojený so spotrebou hmotných a nehmotných statkov, hradených z prostriedkov získaných v mieste trvalého bydliska*“. Táto definícia považuje cestovný ruch ako súčasť spotreby obyvateľstva v miestach cestovného ruchu.

Cestovný ruch by sme mali chápať ako priemyselné odvetvie, ktoré poskytuje akékoľvek služby spojené s turistikou a cestovaním a môžeme ho rozdeliť do sektorov:

- sektor ubytovacích služieb – patria sem poskytovatelia ubytovacích služieb, od penziónov až po hotely.
- sektor atrakcie – národné parky, tematické parky, kultúrne a historické miesta, športové centrá apod.
- sektor doprava – letecká, lodná, automobilová a autobusová doprava, železničná, požičovne dopravných prostriedkov.
- sektor sprostredkovatelia – cestovné kancelárie, agentúry, touroperátori, organizátori.

- sektor organizácie – zahŕňa národné turistické centrá, regionálne centrá, turistické asociaácie apod.

Zložitosť cestovného ruchu podtrhuje spojenie subjektu s objektom. Subjekt – účastník cestovného ruchu a objekt – miesto dočasného pobytu. Vzťahom medzi subjektom a objektom dochádza k uspokojovaniu potrieb.

Ďalším dôležitým faktorom cestovného ruchu je spotreba, kedy cestovný ruch uspokojuje dopyt a ponuku. Z toho vyplýva, že cestovný ruch sa prejavuje ako mnohostranný spoločenský a ekonomický jav.

Cestovný ruch definuje UNWTO (1995) – United Nation World Tourism Organisation ako *„činnosť osoby cestujúcej na prechodnú dobu do miesta mimo jej bežného životného prostredia, a to na dobu kratšiu, ako je stanovené, pričom hlavný účel cesty je iný než vykonávanie zárobkovej činnosti v navštívenom mieste.“* (Svetová organizácia cestovného ruchu, online, cit. 2013-01-20).

1.2 Formy cestovného ruchu

„Formy cestovného ruchu odpovedajú potrebám svojich účastníkov. Základné formy cestovného ruchu odpovedajú najširším potrebám, zatiaľčo špecifické formy uspokojujú špecifické požiadavky jeho účastníkov.“ (Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011, s. 19).

Do skupiny základných foriem zaraďujeme:

- rekreačný – prispieva k regenerácii fyzických a duševných síl človeka. Je realizovaný vo vhodnom prostredí, ako sú voda, lesy, hory.

- kultúrno poznávací - určený k poznávaniu histórie, kultúry, tradícií a zvykov.

- športovo – turistický – využívaný k aktívnemu oddychu, aktívnou účasťou na športových činnostiach.

- liečebný a kúpeľný – je zameraný na liečbu, relaxáciu, prevenciu a obnovu síl jednotlivca.

„Špecifické formy cestovného ruchu uspokojujú zvláštne potreby najrôznejších špecializovaných spotrebiteľských cestovateľských segmentov, pričom ponuka sa bude aj naďalej rozširovať v súlade s najnovšími trendami v cestovnom ruchu.“ (Ryglová,

Burian a Vajčnerová, 2011, s. 20). Medzi špecifické formy cestovného ruchu patrí ruch seniorov, rodinný, pre handicapovaných, mestský, vidiecky, kam patrí agroturistika či ekoagroturistika, ďalej incentívny, chalupársky, náboženský, zábavný, atrakčný, gastronomický rybolov, nákupný a ďalšie.

1.3 Druhy cestovného ruchu

Druhy cestovného ruchu sú charakterizované miestom využívania služieb cestovného ruchu.

Podľa vzťahu k platobnej bilancii poznáme:

- domáci cestovný ruch – osoby, ktoré trvale sídlia v krajine a cestujú vo vnútri tejto krajiny, teda neprekračujú hranice určitej krajiny.

- zahraničný cestovný ruch – dochádza k prekračovaniu hraníc. Tento druh rozdelujeme na *aktívny cestovný ruch* – príjazd cudzincov do destinácie, kedy turisti čerpajú služby za cudziu menu na území destinácie. A *pasívny cestovný ruch* – teda výjazd domácich turistov do zahraničia.

- tranzitný cestovný ruch – jedná sa o prejazd cestujúceho cez územie štátu do iného cieľového štátu.

Podľa miesta realizácie poznáme:

- vnútorný cestovný ruch – je domáci cestovný ruch, teda pohyb osôb vo vlastnom štáte. A aktívny príjazdový cestovný ruch, teda pobyt a cesty cudzincov v krajine.

- národný cestovný ruch – zahŕňa domáci a pasívny výjazdový cestovný ruch.

- medzinárodný cestovný ruch – zahŕňa celý cestovný ruch pri ktorom dochádza k prekročeniu hraníc.

Podľa dĺžky pobytu poznáme:

- krátkodobý – do troch prenocovaní

- dlhodobý – s viac než troma prenocovaniami

Podľa spôsobu účasti delíme cestovný ruch na:

- organizovaný – cestu a pobyt zabezpečujú cestovné kancelárie, či iný sprostredkovatelia

- neorganizovaný – účastník si sám zabezpečuje cestu aj pobyt

Podľa počtu účastníkov sa cestovný ruch delí na:

- individuálny

- kolektívny

Podľa ročného obdobia:

- sezónny

- mimosezónny

„Celosvetový trend sa prejavuje vo zvyšovaní počtu účastníkov individuálneho, neorganizovaného cestovného ruchu.“ (Novacká, 2010, s. 14).

1.4 Faktory ovplyvňujúce cestovný ruch

Faktory, ktoré ovplyvňujú cestovný ruch delíme do troch skupín: lokalizačné, realizačné a stimulačné.

Lokalizačné faktory (prírodné a spoločenské) tvoria fyzickú základňu uspokojenia dopytu. *„Lokalizačné faktory sú také faktory či podmienky pre cestovný ruch, ktoré sú dané územím a sú prakticky nemenné.“* (Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011, s. 34). Pre prírodné podmienky platí, že príjemnejšia klíma, scenérie, exotická fauna a flóra majú lepšie a účinnejšie predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu. Cestovatelia vyhľadávajú destinácie horské, pobrežné, s geologickými zvláštnosťami, ktoré umocňujú estetické disozície krajiny, jej krásy vnímané zrakom.

Medzi spoločenské lokalizačné faktory radíme pamiatky, spomedzi ktorých sú vyhľadávané a najviac oceňované tie najpopulárnejšie a najcennejšie. Najvyššie sa nachádzajú pamiatky zapísané do Svetového zoznamu kultúrneho dedičstva UNESCO. Pre cestovný ruch sú atraktívne aj jednotlivé udalosti, slávnosti, zvyky určitého regiónu.

Lokalizačné faktory predurčujú o aký druh cestovného ruchu bude v regióne záujem a na čo je predurčený. Horské územia s dostatkom snehu v zimnej sezóne sú

predurčené na využitie zimných športov, mierny terén je ideálny na cykloturizmus, či dostatok vôd vhodný na vodné športy alebo kúpeľníctvo.

Realizačné faktory určujú ako daný región dosiahnuť a využiť. Tieto faktory tvorí doprava a infraštruktúra služieb. Na využitie potenciálu územia sú potrebné dostatočné kapacity služieb, teda ubytovacích, stravovacích či materiálno-technických. Bez dostatočnej ponuky a kvality služieb nie je možné dobre zostaviť turistické produkty pre danú lokalitu. Pre využitie potenciálu cestovného ruchu regiónu je potrebná maximalizácia ekonomických efektov. Efektov, ktoré vytvárajú príjmy.

Stimulačné faktory stimulujú vznik a rozvoj cestovného ruchu. Tieto faktory určujú, či vôbec niekto príde, kto to bude a v akom počte a či cestovný ruch môže v danom regióne existovať. Z praktického hľadiska ide o úroveň riadenia destinácie, spoluprácu jednotlivých subjektov, aká je verejná podpora cestovného ruchu, výška príjmov návštevníkov ale taktiež marketingové faktory, úroveň konkurencieschopnosti.

- objektívne stimulačné faktory
  - politické – tu zaraďujeme politické a mierové usporiadanie sveta, vnútornú politiku a stabilitu krajiny. Intenzívny rozvoj cestovného ruchu prebieha v krajinách so stabilným systémom. Naopak, časté ekonomické a politické konflikty spôsobujú degradáciu cestovného ruchu v danej krajine.
  - ekonomické – súvisiace s výškou reálnej mzdy, kúpnej sily obyvateľstva, množstvom investícií vkladanych do prezentovania krajiny, možnosť čerpania prostriedkov na rozvoj cestovného ruchu, výdaje obyvateľstva na turistiku apod.
  - demografické – ekonomická aktivita obyvateľstva, počet obyvateľov destinácie, dĺžka života, mobilita apod.
  - administratívne – právne predpisy, zákony, vyhlášky, colné a devízové predpisy, pasové podmienky.
- subjektívne stimulačné faktory – faktory, ktorými je ovplyvňované rozhodovanie účastníkov cestovného ruchu. Dôležitosť tu zohráva reklama, skúsenosti, propagácia regiónu, renomé destinácie či jej módnosť.

1.5 Destinácia a stredisko cestovného ruchu

Pôvodne slovom destinácia bolo označované najvzdialenejšie miesto, kam je možné cestovať letecky. V súčasnosti týmto termínom je označované cieľové miesto turistov. „*Destinácia cestovného ruchu je geografický priestor (štát, región, miesto), ktorý si návštevník vyberá ako cieľ svojej cesty.*“ (Jakubíková, 2012, s. 37). Za destináciu cestovného ruchu pokladáme:

- jeden komplexný produkt, ktorý je zložený z množstva produktov
- kolektívneho výrobcu
- sociálno kultúrnu zložku
- podnik, ktorý musí byť riadený

V súčasnosti destinácie, aby boli úspešné na trhu musia obstať na trhu s konkurenciou, preto je dôležité aby každý podnik cestovného ruchu bol riadený zodpovedajúcim spôsobom a prístupom, koordinovane s podnikateľskými a nepodnikateľskými subjektmi. „*Marketing destinácie cestovného ruchu je proces zlad'ovania zdrojov destinácie s potrebami trhu. Obsahuje analýzu miesta, plánovanie, organizovanie, riadenie a kontrolu stratégií na vymedzení lokalít a smeruje hlavne k silným strankam konkurencnej pozície súčasných miest v medzinárodnom súboji o atraktívne cieľové skupiny.*“ (Jakubíková, 2012, s. 38). Budúcnosť marketingu destinácie teda spočíva na silnej produktovej politike, tvorbe ponuky a hlavne zodpovedá dopytu, vo vzniku a podpore inštitúcií komunikujúcich s verejným a súkromným sektorom.

Stredisko cestovného ruchu funguje ako samostatná organizácia riadená a vlastnená jedinou organizačnou jednotkou. Strediská cestovného ruchu lákajú službami, zariadeniami, atraktivitou. Množstvo stredísk vzniklo na základe poskytovania rekreačných aktivít a ponúkajú celú škálu vyžitia či už športom, hrami, alebo aktivitami zameranými na zdravie návštevníkov napríklad vo vidieckom prostredí.

V Európe a vo svete sú nezávislé strediská vlastnené neziskovými organizáciami a strediská vlastnené štátom. Tieto sú využívané na sociálny cestovný ruch.

2 CESTOVNÝ RUCH NA SLOVENSKU

Slovensko svojou rozlohou nie je veľká stredoeurópska krajina, no ponúka výnimočnosť svojím historickým vývojom, prírodnými krásami, ľudovou kultúrou, pamiatkami a v poslednom čase lokalitami, ktoré vytvárajú ilúziu života na vidieku, ktorý nie je veľmi zasiahnutý civilizáciou. Návštevník Slovenska má možnosť výberu z atraktívnych turistických trás a štítov, jaskýň, zámkov, hradov, kostolov, skanzenov. Kultúrne dedičstvo Slovenska je registrované v zozname UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization). Lokality Svetového dedičstva na Slovensku sú: Banská Štiavnica, Bardejov, Spišský hrad, Levoča, Vlkolínec, jaskyne Aggteleckého krasu a Slovenského krasu (Domica, Gombasecká jaskyňa, Jasovská jaskyňa, Dobšinská ľadová jaskyňa), Vihorlat v Chránenej krajinej oblasti Vihorlat a drevené kostoly Karpatského oblúka (Hervartov, Tvrdošín, Kežmarok, Leštiny, Hronsek, Bodružal, Ladomirová, Ruská Bystrá). Do Zoznamu diel ústneho a nehmotného dedičstva humanity UNESCO bola v roku 2005 zapísaná fujara.

Slovensko ponúka veľmi dobré predpoklady a podmienky pre zimný cestovný ruch. 62 % územia tvoria horské oblasti. V súčasnosti je na Slovensku 9 Národných parkov, 14 Chránených krajinných oblastí. Na Slovensku cestovný ruch patrí medzi najdynamickejšie hospodárske odvetvie. Prispieva k tomu potenciál samotnej krajiny a potenciál vytvorený človekom.

Pre rozvoj cestovného ruchu má, okrem súkromného sektora, dôležitú úlohu sektor verejný, ktorého „politikou cestovného ruchu treba chápať cieľavedomé (programové) ovplyvňovanie vývoja cestovného ruchu prostredníctvom zainteresovaných subjektov (nositeľov politiky) a pomocou špecifických nástrojov.“ (Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, online, cit. 2013-01-23). Na zabezpečovaní týchto rozhodovacích procesov sa podieľajú tieto organizácie a inštitúcie:

„· Komisia pre podnikateľské prostredie a cestovný ruch Výboru pre
hospodárstvo, výstavbu a dopravu NR SR

· Vláda SR

· Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR – sekcia cestovného
ruchu

- Slovenská agentúra pre cestovný ruch
- samosprávne kraje – útvary pre cestovný ruch
- krajské a oblastné organizácie cestovného ruchu“ (Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, online, cit. 2013-01-23).

Tabuľka 1: Štatistika cestovného ruchu SR v rokoch 2007 - 2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Počet ubytovaných turistov	3 777 754	4 082 645	3 381 354	3 392 361	3 571 093
Z toho zahraničný	1 684 526	1 766 529	1 298 075	1 326 639	1 460 361
Z toho domáci	2 093 228	2 316 116	2 083 279	2 065 722	2 110 732
Prenocovania spolu	11 566 632	12 464 104	10 391 069	10 367 330	10 524 738
Z toho zahraničný	5 198 696	5 261 476	3 769 136	3 806 609	4 038 635
Z toho domáci	6 367 936	7 202 628	6 621 933	6 560 721	6 486 103
Počet ubytovacích zariadení	3 183	3 434	3 292	3 126	3 011
Počet lôžok	146 655	151 991	150 607	147 492	148 748
Využitie stálych lôžok	27,7 %	26,9 %	22,4 %	22 %	21,7 %

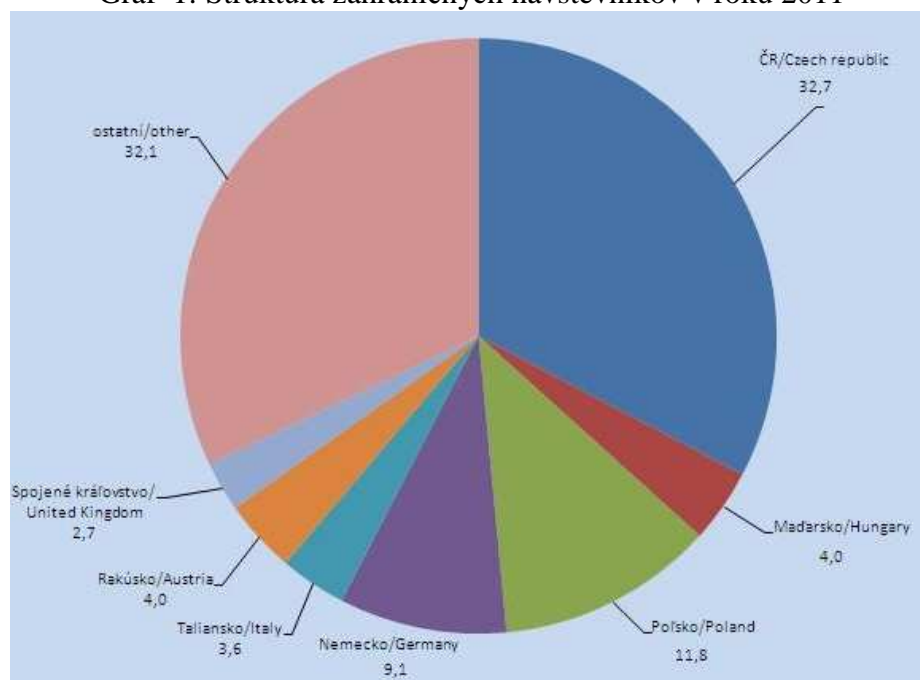
Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, online, cit. 2013-01-24

Z tabuľky 1 vyplýva , že počet účastníkov cestovného ruchu na Slovensku má v roku 2011 opäť stúpajúcu tendenciu.

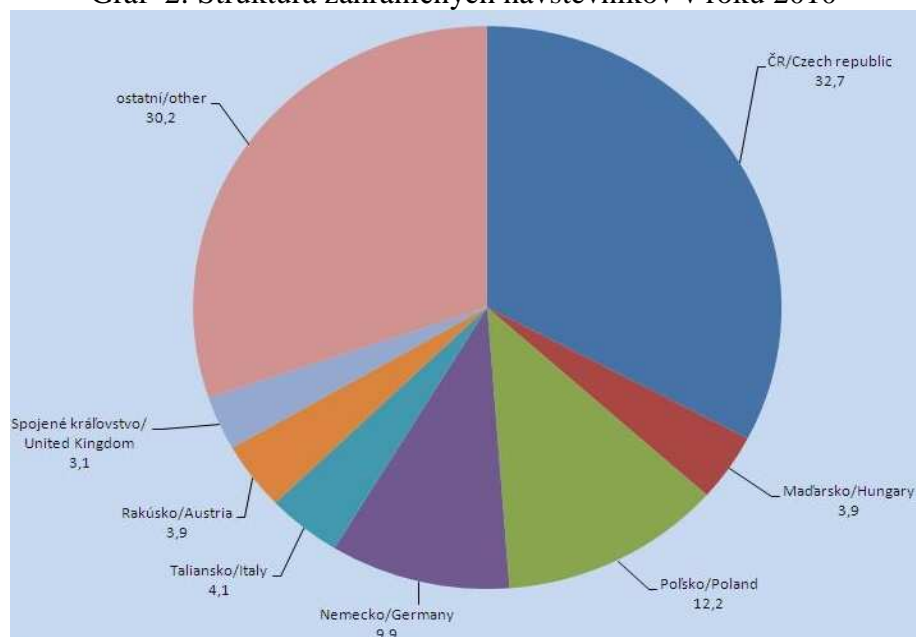
Z grafu 1 a grafu 2 vyplýva, že medzi hlavných návštevníkov Slovenska patria Česi, Nemci, Poliaci, obyvatelia Veľkej Británie, no zaznamenávame zvyšovanie záujmu o návštevu našej krajiny z Rakúska, Talianska, USA, Ruska a Ukrajiny.

Graf 1: Štruktúra zahraničných návštevníkov v roku 2011

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, online, cit. 2013-01-24

Graf 2: Štruktúra zahraničných návštevníkov v roku 2010

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, online, cit. 2013-01-24

3 REGIÓN ORAVA

Orava, severoslovenský región, bohatý na čisté pramene, sviežu zeleň, kraj lúk a strání, pestrofarebnosti, obkolesený majestátnymi horami a lesmi, krátkymi letami, veľmi tuhými a dlhými zimami, kraj, ktorý svojou paletou farieb a krás dráždi pri návšteve každého návštevníka.

3.1 Poloha a podnebie

Orava sa rozprestiera na severozápade Slovenska a hraničí s Poľskou republikou. Hraničný bod obce Oravská Polhora je najsevernejšie miesto Slovenska. Orava s rozlohou 1661 km² je súčasťou Žilinského samosprávneho kraja a tvoria ju okresy Námestovo, Tvrdošín a Dolný Kubín.

Územie hraničí na severe a východe štátnou hranicou, na juhovýchode hrebene Západných Tatier, na juhu Chočskými vrchmi. Do juhozápadnej oblasti zasahuje Veľká Fatra, západnú hranicu vyčleňujú Veľký a Malý Rozsutec v Malej Fatre.

„Opisované územie vyplňa oblasť severozápadného Slovenska, patriacu podľa orografického (horopisného) členenia do subprovincie Vonkajších Západných Karpát, do oblasti Stredných Beskýd a do Podhôľno-magurskej oblasti, ktoré sa ďalej členia na menšie orografické jednotky.“ (Hencovský, 1990, s. 12). Stredné Beskydy tvoria celky: Oravské Beskydy, Podbeskydská brázda, Podbeskydská vrchovina, Oravská Magura a Oravská vrchovina, Podjôľno-magurskú oblasť zastupujú Oravská kotlina, Skorušinské vrchy, Podtatranská brázda a reliéf Oravy dotvárajú Západne Tatry a Chočské Vrchy.

Západné Tatry sa rozprestierajú medzi Chočskými Vrchmi a Východnými Tatrami. Základnou črtou sú hole a tieto Alpínske lúky vystupujú až na najvyššie vrcholy hôr. Hrebeň Západných Tatier je kľukatý a je dlhý 32 km. Jeho najzápadnejší vrch je Biela skala (1316 m), na východe ho ukončuje Kasprov vrch (1985 m). Najvyšší vrch hrebeňa je Baníkov (2187 m). Z tohto hlavného hrebeňa sa rozvetvujú bočné rássochy. Na Oravskej strane je to Osobitá (1687 m) a ktorá je vetvou rássochy Dlhý

úplaz. Západné Tatry tvoria aj rozsiahle doliny, ako sú Bobrovecká dolina a Juráňova dolina.

Roháče sú považované za najkrajšiu časť Západných Tatier. Rozsiahlu Roháčsku dolinu dotvára krásny Baníkov spolu s Ostrým Roháčom a Volovcom. Severne od Roháčov sa rozprestierajú Skorušinské vrchy. Tento chrbát je 30 km dlhý a plošinatý. Severné svahy chrbáta sa zvažujú do Oravskej kotliny. Oravská kotlina patrí medzi najvyššie kotliny Slovenska.

Chrbát Oravskej Magury neklesá pod 1000 m. Oravská Magura sa delí na Kubínsku Hoľu, Paráč a Budín. Sever Oravy tvoria Oravské Beskydy a rozprestierajú sa v pohraničnom pásme s Poľskom. Oravské Beskydy tvoria Ošut, Pilsko, Polhoranská vrchovina a Babia hora. Babia hora so svojou výškou 1725 m je obľúbený cieľ turistov, odkiaľ sa ponúka nádherný výhľad na poľskú a slovenskú stranu.

Hrebeň Chočských vrchov na južnej strane Oravy je tvorený vápencami. Hrdo do výšky 1611 m sa týči Veľký Choč.

V roku 1979 bola vyhlásená Chránená krajinná oblasť Horná Orava, kde nájdeme domov pozoruhodných živočíchov a vtákov a prírodných krás nepoškodených človekom. Najrozšírenejšou drevinou je smrek a nájdeme tu najväčší strom, ktorým je chránená lipa na cintoríne v Lomnej, s obvodom kmeňa 755 cm a výškou 30 m.

„Orava tvorí z hydrogeografického hľadiska uzavretý celok, pretože všetky tu prameniace toky ústia do rieky Orava, ktorá patrí do povodia Čierneho mora.“ (Kollár, 1999, s. 8). Rieka Orava je dlhá 112 km a vlievajú sa do nej prítoky prameniace v Oravských Beskydách a z územia Poľska prítokom Čiernej Oravy. Pôvodné miesto sútoku sa nachádza pod vodnou nádržou Oravská priehrada. Ďalším významným prítokom je riečka Oravica. V Oraviciach sa nachádza najvýdatnejší geotermálny prameň s teplotou vody 57°C vyviera z hĺbky 1606 m. Voda prameňa pôsobí blahodárne na choroby pohybového ústrojenstva, obličiek a močových ciest.

Z dôvodu častých a veľkých povodní bola navrhnutá a vybudovaná umelá vodná nádrž Orava. *„Prvý návrh vybudovania priehrady pochádza dokonca už z roku 1730 a jeho model je dodnes uložený v múzeu na Oravskom hrade.“* (Kollár, 1999, s. 8). Až v roku 1941 sa začal realizovať projekt výstavby vodného diela a trval do roku 1954. Touto stavbou boli zatopené obce Útie nad Oravou, Osada, Slanica, Oravské Hámre,

Ľavkov a dolné časti Bobrova a Námestova. Nad vodnou hladinou vodnej nádrže vyčnieva pôvodný kopec nad Slanicou nazývaný Slanický ostrov, kde nájdeme kostol z 18. storočia a svojím významom je tento ostrov nazývaný „Ostrov umenia.“ Vodná nádrž Orava má rozlohu 35 km², priemernú hĺbku 15 m a pri priehradnom múre je hĺbka 38 m.

Orava patrí medzi najchladnejšie oblasti Slovenska. Veľká časť územia sa radí do chladného klimatického pásma a dolina rieky Oravy do mierneho pásma. Na Orave sú veľké rozdiely teplôt v mesiacoch január a júl. Najchladnejším mesiacom je január, kedy sa priemerné teploty pohybujú medzi -4°C až -7°C. Obec Oravská Lesná sa radí medzi najchladnejšie miesta Slovenska s teplotami v zimnom období dosahujúcimi až -40°C. Výkyvy teplôt na Orave nie sú veľké, ale sú ovplyvňované teplotnými inverziami a následnými hmľami. *„Vcelku vlhké daždivé počasie a veľká oblačnosť sú nepriaznivým faktorom pre pestovanie letnej turistiky. Lepšie podmienky poskytuje oblasť milovníkom zimnej turistiky a lyžovania. Okrem vhodných terénov sa oblasť vyznačuje aj dostatočne mocnou a dlhotrvajúcou snehovou prikrývkou.“* (Hencovský, 1990, s.23).

3.2 História

Osídľovanie Oravy začalo na prelomoch doby kamennej a doby bronzovej. Dokazujú to archeologické vykopávky nájdené v Oravskom Podzámku a Oravskej Polhore. V mladšej dobe bronzovej nastalo osídľovanie *„s príchodom ľudu tzv. Lužických popolnicových polí, ktorého názov pochádza od ich osobitej kultúry – spaľovania mŕtvych a ukladania popola v urnách do zeme.“* (Kollár, 1999, s. 11).

O výskyte týchto osídľovateľov dokazujú nájdené popolnicové polia v Dolnom a Vyšnom Kubíne. Jedným z najvýznamnejších sídiel na Orave je praveké hradisko na Tupej a Ostrej skale neďaleko Vyšného Kubína. Oravským údolím viedla dôležitá obchodná cesta do Poľska.

Dochované historické záznamy sa datujú až od 13. storočia. Prvá písomná zmienka o Orave je z roku 1265, kedy bola Orava vyhlásená pohraničnou oblasťou na obchodnej ceste. Colná stanica sa nachádzala v Tvrdošíne. V tejto dobe vznikajú

na Orave prvé obce, Tvrdošín, Veličná, Trstená. Od roku 1301 vznikajú ďalšie osady ako Vyšný Kubín (1314), Jasenová (1320), Dolný Kubín (1325), Bziny (1345), Záskanie (1348), Malý Bysterec (1348), Poruba (1350), Medzihradné (1354), Pucov (1355), Kraľovany (1363), Leštiny (1369), Mokrad' (1379), Žaškov (1380), Osádka (1381), Istebné (1382). Na konci 14. storočia tvorilo Oravu približne 30 osád a obcí, ktoré patrili Oravskému hradu a boli situované na Dolnej Orave. V 15. storočí bola Orava husto osídlená, úspešne sa rozširovali polia, získavali sa nové pastviny a obchodným ruchom sa postupne dostávala na vyššiu hospodársku úroveň. V tomto storočí začali prichádzať na Oravu noví kolonisti-valasi. Kráľ Matej Korvín v roku 1474 vydal listinu, ktorou boli valasi oslobodení od daní, od prác pre Oravský hrad, mohli voľne svoje výrobky odpredávať či pásť svoje stáda na hradných pastvinách. V listine boli zakotvené len tieto povinnosti: „zo sto oviec odovzdať každoročne päť pre potreby hradu a namiesto daní a prác pre hrad strážiť cesty proti tým, čo ohrozovali bezpečnosť cestovania.“ (Hencovský, 1990, s. 35).

Na Orave boli obce rozdelené do piatich skupín. 1. Zemianske obce, ktoré nepatrili pod správu hradu a dostávali ich šľachtické rodiny ako odmeny. 2. Sedliacke obce, roľnícke. 3. Valaské obce, chov dobytky a rúbanie lesov. 4. Obce povýšené na mestečká. 5. Zaniknuté obce.

Správou obcí boli poverovaní šoltýsi až do roku 1763 a ich hodnosť bola dedičná. Od roku 1763 boli volení rychtári. Sídлом župy bol Oravský hrad, ktorý bol vystriedaný rodom Thurzovcov za Veličnú a koncom 17. storočia po vypálení Veličnej presunuté sídlo župy do Dolného Kubína. Thurzovci boli najpoprednejší uhorský veľmoži, ktorých vplyv sa odrážal v obraze feudálnej Oravy. V prvej polovici 17. storočia, v období reformácie vznikajú školy v Istebnom, Veličnej a Dolnom Kubíne. V roku 1670 Oravský hrad obsadili Habsburgovci a bol zavedený diktátorský režim. Počas vlády Habsburgovcov vznikali povstania proti Habsburgovcom, no boli vždy potlačené. Toto kruté obdobie sa skončilo až stavovským povstaním v roku 1710. Po neúrodných rokoch 1715 a 1716 opustilo Oravu okolo 1500 rodín a okolo 2000 ľudí podľahlo moru v roku 1739. V priebehu týchto rokov však nastalo obdobie rozvoja. Vznikali cechy krajčírov, kožušníkov, klobučníkov, obuvníkov. Oravské remeslá preslávili hlavne plátenníci, ktorí vyvážali svoje produkty do južnej Európy. Orava mala stále poľnohospodársky charakter. Až po rozpade Rakúsko-Uhorska začali na Orave

vznikať parné pily, kameňolomi, tehelne. Začali sa budovať lesné železnice. V roku 1948 nastala kolektivizácia poľnohospodárstva, priemysel bol zoštatnený, malé a stredné podnikanie bolo zlikvidované. Vznikali závody hutnícke, elektrotechnické strojárske či textilné. Následne sa začalo zvyšovanie obyvateľstva v mestách a regiónoch.

3.3 Dopravná infraštruktúra

Najvýznamnejším prvkom rozvoja s cestovným ruchom je doprava. „Vytvára spojovací článok medzi centrami záujmu (dopyt) o cestovný ruch a oblasťami cestovného ruchu a rekreácie (ponuka).“ (Galvasová a kol., 2008, s. 45).

Cez Oravu prechádzajú cesty medzinárodného významu, E77 sever – juh, E50 východ – západ. Oravský región nie je doposiaľ spojený s diaľnicou D1, ktorý spája hlavné mesto Bratislavu s východným Slovenskom, no v roku 2012 sa začalo s budovaním úseku Turany – Hubová a z tohto diaľničného úseku bude spojenie s rýchlou komunikáciou predstavovať rýchlejšie spojenie medzi Slovenskom a Poľskom.

Cez región vedú štyri cesty prvej triedy:

- I/18 – spája východ Slovenska s Českom a vedie južným okrajom okresu Dolný Kubín.
- I/70 – napája sa v Kralovanoch v smere do Dolného Kubína.
- I/59 – prepojuje spojenie od Banskej Bystrice do Poľska
- I/78 – napája sa v Oravskom Podzámku a cez Oravskú polhoru do Poľska

Od roku 2008 slúži cesta druhej triedy II/520 k priamemu spojeniu medzi Oravskou Lesnou a kysuckou Novou Bystricou.

Južnú hranicu Oravy kopíruje železničná trať koridoru Bratislava – Žilina – Košice. V Kralovanoch je jediný železničný uzol a z tejto obce smeruje regionálna železničná trať do Trstenej v dĺžke 56 km.

Dostupnosť letísk s regiónom Oravy zabezpečuje najbližšie letisko v Žiline, nasleduje Sliač, Poprad, Krakow a Bratislava.

3.4 Materiálno – technická základňa

Funkciou materiálno – technickej základne je možnosť zabezpečiť spoluúčasť obyvateľstva na tvorbe a realizácii ponúkaných služieb. Zaraďujeme sem pracovné prostriedky slúžiace cestovnému ruchu ako sú cestovné kancelárie, stravovacie zariadenia, ubytovacie zariadenia a iné účelové zariadenia.

„Materiálno – technická základňa vystupuje ako:

- *vecný nositeľ tvorby a realizácie služieb cestovného ruchu*
- *hmotný základ procesu uplatnenia služieb v dopyte a spotrebe*
- *nástroj ovplyvňovania úrovne sprostredkovaných služieb*
- *rozhodujúci činiteľ využívania potenciálu rekreačnej krajiny pre účely CR*
- *určujúci činiteľ uplatňovania ostatných podmienok rozvoja CR*
- *limitujúci činiteľ rozvoja CR*
- *nástroj ovplyvňovania ekonomickej účinnosti služieb CR“* (Kopšo, Gúčík, Patúš, 1989, s. 89).

Z toho vyplýva, že jednou z najdôležitejších súčastí, ktorá ovplyvňuje chod a rozvoj cestovného ruchu je materiálno – technická základňa.

Ubytovacie zariadenia

Na porovnanie ubytovacích štatistík v jednotlivých okresoch Oravy využijeme tabuľku 2 a tabuľku 3, z ktorých vyplývajú tieto údaje:

V roku 2010 bolo na Orave 185 ubytovacích zariadení. Najviac ubytovacích zariadení bolo v okrese Tvrdošín, 119. Okres Dolný Kubín s počtom 39 a okres Námestovo len s 27.

V roku 2011 bolo na Orave 170 ubytovacích zariadení. Aj v tomto roku bol najväčší počet v okrese Tvrdošín s počtom 107, nasledovaný Dolným Kubínom s 38 a Námestovom s 25 ubytovacími zariadeniami.

Na výsledkoch okresu Tvrdošín, ktorý si udržuje postavenie v posledných rokoch na najvyššej priečke sa podieľajú malé ubytovacie zariadenia spolu s ubytovaním v súkromí.

Tabuľka 2: Ubytovacia štatistika v roku 2010 v oravských okresoch

Okres	Počet prenocovaní návštevníkov v ubyt. zar.	Počet ubytovacích zariadení	Počet návštevníkov v ubyt. zar.	Počet lôžok v ubyt. zar.
Dolný Kubín	64 067	39	26 806	2 111
Námestovo	33 668	27	11 510	1 064
Tvrdošín	97 769	119	33 398	3 258

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky – databáza regionálnej štatistiky Reg Dat, online, cit. 2013-01-24

Tabuľka 3: Ubytovacia štatistika v roku 2011 v oravských okresoch

Okres	Počet prenocovaní návštevníkov v ubyt. zar.	Počet ubytovacích zariadení	Počet návštevníkov v ubyt. zar.	Počet lôžok v ubyt. zar.
Dolný Kubín	72 061	38	26 843	2 236
Námestovo	28 479	25	10 788	1 005
Tvrdošín	94 324	107	34 610	3 055

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky – databáza regionálnej štatistiky Reg Dat, online, cit. 2013-01-24

Z porovnania štatistických údajov v tabuľke 4 a tabuľke 5 vyplývajú hodnoty, z ktorých do roku 2006 mal vývoj počtu lôžok stabilnú až klesajúcu tendenciu, no v rokoch 2007 a 2008 zaznamenal nárast kapacít. Rok 2008 bol vplyvom priaznivej situácie v cestovnom ruchu najúspešnejší, kedy bolo na Orave 250 ubytovacích zariadení s počtom lôžok 6433. Tento pozitívny trend začal od roku 2009 stagnovať z dôvodu vstupu Slovenska do EMU, kedy sa začalo na Slovensku používať EURO a tým pádom sa Slovenský trh stal pre návštevníkov, ktorý nie sú v menovej únii drahším. Citeľne sa to prejavilo znížením dopytu z Poľska. Ďalším dôvodom bola začínajúca svetová hospodárska kríza, ktorá pretrváva dodnes.

Tabuľka 4: Počet ubytovacích zariadení v rokoch 2006 - 2009

Rok	Okres Dolný Kubín	Okres Námestovo	Okres Tvrdošín	Spolu
2006	27	22	119	168
2007	37	38	147	222
2008	49	44	157	250
2009	40	32	136	208

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky – databáza regionálnej štatistiky Reg Dat,
online, cit. 2013-01-24

Tabuľka 5: Počet lôžok v ubytovacích zariadeniach v rokoch 2006 – 2009

Rok	Okres Dolný Kubín	Okres Námestovo	Okres Tvrdošín	Spolu
2006	950	708	3062	4 720
2007	1444	1089	3734	6267
2008	1715	1334	3988	6433
2009	1394	1176	3623	6269

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky – databáza regionálnej štatistiky Reg Dat,
online, cit. 2013-01-24

4 POTENCIÁL REGIÓNU ORAVA

4.1 Prírodný potenciál

Prírodný potenciál cestovného ruchu na Orave patrí svojou rozmanitosťou, pohoriami, dolinami, vodnými tokmi k jednému z najatraktívnejších regiónov na Slovensku. Mariot (1983) zhrnul možnosť sledovanosti a posudzovania atraktívnosti podľa týchto činiteľov: reliéf, klíma, rastlinstvo, živočíšstvo, vodstvo.

„Medzi vlastnosti reliéfu ako jedného z hlavných kritérií rozmiestnenia vnútrozemských stredísk cestovného ruchu možno zaradiť:

- nadmorská výška
- expozícia reliéfu
- relatívna výšková členitosť reliéfu
- stredný uhol sklonu reliéfu
- estetická hodnota výhľadov do okolia“ (Mariot, 1983, s. 34)

Atraktívnosť oravskej prírody znásobujú chránené prírodné oblasti. Na severozápadnej strane Oravy sa nachádza Chránená krajinná oblasť Horná Orava. Na východnej strane zasahuje do regiónu Oravy Tatranský národný park – Západné Tatry - Roháče, výbežok Národného parku Veľká Fatra a Národný park Malá Fatra.

Klimatické prvky, ktoré ovplyvňujú atraktívnosť územia sú:

- teplota vzduchu
- slnečný svit
- snehová prikrývka
- veternosť
- hmly
- zrážky
- inverzie

Teplota vzduchu veľmi ovplyvňuje možnosti letných rekreácií a pobytov a v zimnom období podmienky zimného vyžitia. Pri porovnaní s ostatnými regiónmi Slovenska letné teplotné hodnoty nepatria medzi atraktívne. Tak isto teploty v zime v severnej časti Oravy majú v najchladnejšom mesiaci január aj extrémne hodnoty. Napríklad v Oravskej Lesnej teplota klesá k - 40°C.

Pre fungovanie zimných lyžiarskych stredísk je dôležitá snehová prikrývka, ktorá sa udržuje priemerne 80 – 140 dní. Vo vyšších polohách sa snehová prikrývka drží 140 – 200 dní. Práve táto dĺžka udržania sa snehovej prikrývky vytvára predpoklad pre rozvoj a využitie cestovného ruchu v zimnom období.

4.2 Kultúrno – historický potenciál

Oravský hrad

Oravský hrad sa vypína nad riekou Oravou v obci Oravský Podzámok na bralovom útese Skrušinského pohoria do výšky 112 metrov. Hrad bol od svojho postavenia opevneným hradiskom a bol postavený na mieste, kde stál pôvodne drevený hrádok. Prvá zmienka je z roku 1267. Situovanie hradu na vysokom brale malo strategický význam, pretože stál na dôležitej obchodnej ceste medzi Uhorskom a Poľskom a stál v blízkosti mesta Tvrdošín, kde bola colnica. Od roku 1370 bol sídlom župy. Hrad pozostáva z horného, stredného a dolného hradu a stojí na troch rôznych výškových terasách. Celý hrad sa stavali od 13. storočia do začiatku 17. storočia. Najstaršia časť je na hornom hrade a je zabezpečený opevnením stredného hradu. Na prelome 15. a 16. storočia bol pristavený obytný palác na terase stredného hradu a bol zosilnený kruhovými baštami a bolo zosilňované opevnenie dolného hradu. V časoch vlády rodiny Thurzovcov prebiehala rekonštrukcia horného hradu a bol pristavený Thurzov palác. Po týchto prácach dostal hrad podobu, ktorá je dodnes lákadlom návštevníkov. Oravský hrad je najnavštevovanejší hrad na Slovensku.

V stredoveku bol hrad miestom vojenského a spoločenského života. V 17. storočí sa hradu zmocnili sedliacki povstalci na čele s Gašparom Pikom, no cisárske vojsko hrad dobylo a kruto sa pomstilo na poddanom ľude a povstalcovh.

V roku 1800 hrad zachvátil štrnásťdňový požiar pri ktorom boli zničené drevené časti dolného a stredného hradu. Postupná rekonštrukcia prebiehala no celková obnova hradu prebiehala v rokoch 1953 až 1968.

Súčasťou hradu je druhá hradná brána, ktorá bola postavená v prvej polovici 16. storočia a je to jediná hradná brána na Slovensku, ktorá je dodnes vybavená padacím mostom a priekopou.

V dolnom hrade sa nachádza Kaplnka sv. Michala ktorá bola ocenená v roku 2006 po rekonštrukcii prestížnou cenou Fenix Gold za prvé miesto v súťaži Kultúrna pamiatka v kategórii reštaurátorskej práce.

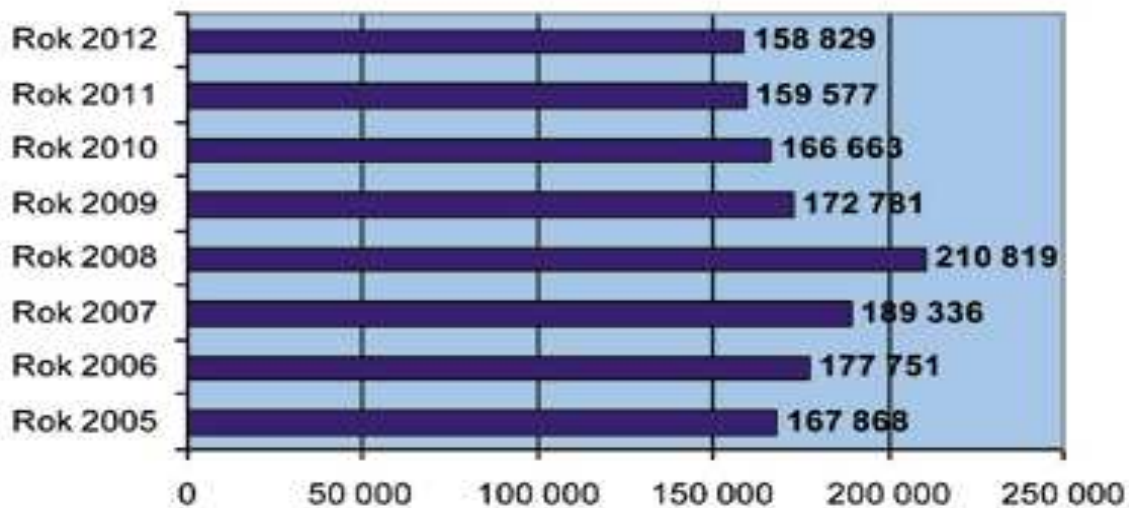
Pri prehliadke hradu ma návštevník možnosti si prezrieť historickú, etnografickú a prírodovednú expozíciu. Počas sezóny sa návštevníci môžu zapojiť do sprievodných podujatí, ktoré sa priamo konajú v hradných priestoroch – Vianoce na Oravskom hrade s výzdobou a koncertami, Turzov remeselnícky jarmok, nočné prehliadky hradu a populárnou akciou pre deti – Rozprávково strašidelný hrad spojený s kráľovskou diskotékou.

„V uplynulom roku 2012 prešlo jeho bránami 158 829 návštevníkov, z toho 40,36 % bolo turistov zo zahraničia.“ (Oravské múzeum P.O.Hviezdoslava, cit. 2013-02-02).

Oravský hrad je Národnou kultúrnou pamiatkou Slovenska.

Graf 3: Porovnanie návštevnosti na Oravskom Hrade

**Porovnanie návštevnosti na Oravskom hrade
od 1.1.do 31.12. za rok 2005 - 2012**

Zdroj: Oravské múzeum P.O.Hviezdoslava, online, cit. 2013-01-24

Z grafu 3 vyplýva, že návštevnosť Oravského hradu od roku 2009 má klesajúci priebeh.

Pamiatková rezervácia ľudovej architektúry Bobrova raľa

V oravskej obci Podbiel sa do dnečných dní zachovala zástavba hospodárskych dvorov. Tento komplex pôvodných dreveníc bol vyhlásený za Pamiatkovú rezerváciu ľudovej architektúry. Počas prehliadky sa návštevníci zoznamujú so šikovnosťou majstrov, ktorý svojou zručnosťou dokazovali sklbenie estetiky a účelnosti. Dvory sú situované k ceste a os dvora je kolmá na os cesty. Zástavba dvorov ide do hĺbky, vpredu sú za sebou situované 2-3 domy a na ne nadväzujú hospodárske objekty. *„V Podbieli sa zachoval charakteristický komplex celkov postavených v radoch za sebou nazývaný Bobrova raľa, ktorý pôvodne pozostával z 56 bytových celkov postavených v 32 radoch. Obsahoval 18 dvojbytových domov, 2 trojbytové a 1 so štyrmi bytovými celkami.“* (Obec Podbiel, cit. 2013-02-03). Komplex zachovalých dvorov má potenciál z pohľadu turisticko-rekreačného v tom, že dodnes sú niektoré časti Bobrovej rale prenajímané k týmto účelom.

Obec Podbiel je jednou z najzachovalejších lokalít Oravy. Táto obec je križovatkou na ceste na Liptov cez obec Zuberec a do oblasti Roháčov. Atraktivnosť návštevy tejto malej stredooravskej obce zvyšuje možnosť splavovania rieky Oravy na pltiach, či miestny drevorezbári.

Zuberec – brána do Roháčov

Obec Zuberec leží v nádhernom prostredí malebnej Západotatranskej prírodnej scenérie a je vstupnou bránou do Roháčov, najatraktívnejšej oblasti oravského regiónu. V Zuberi už niekoľko desaťročí prekvitá rozvinutý cestovný ruch vďaka prírodným scenériám a svojou atmosférou pripomína malé horské mestečko.

V Zuberi je najnavštevovanejšou atrakciou Múzeum oravskej dediny. Úlohou múzea je návštevníkom priblížiť ľudovú architektúru, zariadenia poskytujúce pohľad na život a neodmysliteľné vonkajšie prostredie okolia, ako sú lúky, polia, pasienky. Areál múzea bol vybudovaný na pasienkoch obyvateľov Zuberca a v roku 1967 sa začalo s výstavbou. Jednotlivé objekty sú originálne stavby, ktoré boli prevezené z rôznych lokalít Oravy. Rozprestiera sa na 8 hektároch a tvorí samotné múzeum tvorí 56 obytných domov. *„Múzeum je rozdelené na päť celkov:*

·Dolnooravský rínok – predstavuje sídelnú formu dediny s trhoviskom

·Hornooravská ulica – reprezentuje ulicové typy sídel s radovou zástavbou

·*Goralské lazy – naznačujú rozptýlené usadlosti v horskom prostredí*

·*Kostol s cintorínom*

·*Mlynisko s vodnými technickými stavbami-mlynom a valchou*“ (Múzeum oravskej dediny, cit. 2013-02-03).

Tabuľka 6: Štruktúra návštevnosti v rokoch 1993-2011-platiaci návštevníci

Rok	návštevníci spolu	z toho	
		dospelí	deti
1993	30225	12628	17597
1994	36429	16331	20098
1995	43785	18814	16851
1996	40125	17931	22194
1997	40616	18626	21990
1998	45177	21443	23734
1999	49332	24013	25319
2000	51753	26254	25499
2001	54338	34815	19523
2002	63401	43724	19677
2003	67771	49247	18524
2004	59605	44770	14835
2005	54613	40759	13854
2006	62620	45651	16939
2007	65468	47786	17682
2008	67686	50513	17173
2009	52470	38349	14121
2010	52635	38410	14225
2011	54002	38850	15152

Zdroj: Múzeum oravskej dediny, online, cit. 2013-01-24

Z tabuľky 6 vyplýva, že najvyššia návštevnosť bola v rokoch 2003 a 2008 a dnes má narastajúci charakter.

Drevený gotický kostol Všetich svätých v Tvrdošíne

Oprávnenu pýchou mesta Tvrdošín je stavebná pamiatka Kostol Všetkých svätých – gotický drevený rímskokatolícky kostol.

Postavený bol v druhej polovici 15. storočia a v 17. storočí bol renesančne upravený. Dominantou kostola je barokový oltár s obrazom Všetich svätých. Pri prehliadke zaujme neskororenesančná kazateľnica, temperovú maľbu na dreve, kazetový strop, klenbové maľby. *„V roku 2008 bol zapísaný s ďalšími 7 drevenými kostolmi Karpatského oblúka do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO.“* (Muzeum.sk, cit. 2013-02-03).

Oravská galéria

Oravská galéria patrí pod pôsobnosť Žilinského samosprávneho kraja. Je umiestnená od roku 1970 v Župnom dome na historickom Hviezdoslavovom námestí, ktoré je zapísané v zozname stavebných pamiatok. Od jej založenia bol profil vyhranený. *„Podľa platného štatútu sa okrem všeobecnej galerijnej činnosti špecializovala na neslohové vrstvy umenia.“* (Huba, 2008, s.186). Pôvodne pod správu galérie patrili aj drevené gotické kostoly v Tvrdošíne a Zábreží a podieľala sa na vzniku skanzenu v Zuberici. Kolekcia ľudového výtvarného umenia sa zaraďuje medzi najkvalitnejšie a najvýznamnejšie. Po rekonštrukcii Župného domu získala galéria 1800 m² výstavných plôch. Stále expozície tvoria zbierky starého umenia od 15. – 19. storočia, ikony, slovenské výtvarné umenie 20. storočia a tradičné ľudové umenie.

Oravská galéria o niekoľko rokov vytvorila ďalšiu expozíciu ľudového umenia na Slanickom ostrove na Oravskej priehrade. V interiery kostola nájdeme plastiky, maľby a expozíciu kamenárskej tvorby 18. a 19. storočia. Taktiež je súčasťou expozície prehliadka zatopených obcí a história stavby Oravskej priehrady. Spojenie medzi ostrovom a Slanickou osadou zabezpečuje Oravská galéria loďou.

Pod správu Oravskej galérie patrí aj Galéria Márie Medveckej inštalovaná v meste Tvrdošín od roku 1979. Expozícia je venovaná maliarke, ktorá svoj život a dielo spojila s Oravou.

Oravské múzeum P.O.Hviezdoslava

V Dolnom Kubíne má sídlo Oravské múzeum pod správou Žilinského samosprávneho kraja. Pod správu múzea patria objekty: Oravský hrad, Literárna expozícia P. O. Hviezdoslava, Čaplovičova knižnica a Florinov dom v Dolnom Kubíne, dom Martina Kukučina v Jasenovej, Hviezdoslavova hájovňa a Oravská lesná železnica v Oravskej Lesnej – táto železničná trať pôvodne spájala Oravskú Lesnú s Lokcou a bola využívaná na zvážanie dreva. Najlepšou variantou bolo prepojiť trať s Kysuckou lesnou železnicou, ktorá mala napojenie na hlavnú železničnú trať a dĺžka trate bola 60 km a viedla do Oščadnice. Od roku 1992 prebiehala rekonštrukcia trate s podporou Oravského múzea a Kysuckého múzea. Až od roku 2008 slúži Oravská lesná železnica pre návštevníkov. Možnosť výhliadkovej jazdy, prezrenia historického vozového parku a stálej expozície sú lakadlami pre malých i veľkých. Je vyhlásená za Národnú kultúrnu pamiatku.

4.3 Spoločenský potenciál

Okrem poznávacích a kultúrno-historických atrakcií ponúka región Orava aj zážitkový cestovný ruch. *„Zážitkový cestovný ruch vyhľadáva klienta, ktorý túži po vzrušení, chce prežiť mimoriadne pocity a často spája zážitok aj so zvýšením adrenalínu v krvi.“* (Novacká, 2010, s. 23). Oravský región predstavuje na spoznávanie kultúry regiónu, remesiel, zvykov a tradícií veľký potenciál formou folklórnych festivalov a podujatí, ktoré sú neodmysliteľnou súčasťou prezentovania sa hlavne v merítke domáceho cestovného ruchu. Oravské kultúrne stredisko patriace pod Žilinský samosprávny kraj organizuje každý rok Oravské folklórne leto. V roku 2012 to boli:

- *Vidiečanova Habovka* – celoštátna prehliadka detského hudobného folklóru
- *Folklórne slávnosti Dolnej Oravy* - spojené s tradičným jarmokom vo Veličnej
- *Podbielanské folklórne slávnosti* - medzinárodný festival s jarmokom, súťaži v práskaní byčom, či o najkrajšiu ovečku a výrobe výrobkov z ovčieho mlieka
- *Folklórne slávnosti pod Pilskom a Babou horou* – festival goralov z oblastí Slovenska a Poľska

- *Podroháčske folklórne slávnosti* – medzinárodný festival organizovaný od roku 1975, prebieha v Múzeu oravskej dediny v Zuberici
- *Gajdovačka* – medzinárodná prehliadka gajdošov

4.4 Športový potenciál

Pre kvalitné zázemie vyžitia športových aktivít má Orava veľký potenciál. Predurčuje ju k tomu členitý reliéf regiónu, dlhotrvajúca snehová prikrývka, prírodné atraktivity. Veľmi vyhľadávané a navštevované sú strediská zimných športov. Lyžiarske strediská sú situované v Západných Tatrách a na Oravskej Magure. Pre letné vyžitie sú využívané Oravice, Oravská priehrada, aqua park v Dolnom Kubíne.

Meander Skipark Oravice/Thermal Oravice

Lyžiarske stredisko, ktoré ako jediné ponúka kombináciu lyžovania s relaxom v termálnych bazénoch, ktoré sú súčasťou jedného areálu na Slovensku. Je vzdialený len niekoľko kilometrov od hraníc s Poľskom, čo ho predurčuje k využívaniu zahraničnými návštevníkmi. Každoročne sa sprístupňujú dlhšie lyžiarske trate a bežecké trate. Stredisko ponúka 6 km zjazdoviek a 30 km bežeckých tratí. Na jednej trati ponúka vyžitie na skokanskom mostíku, možnosti freestyleových jázd, ski-kross.

Orava Snow

Zimné lyžiarske stredisko v najchladnejšej slovenskej obci Oravská Lesná. V roku 2007 prebiehala rekonštrukcia strediska a bola spustená nová štvormiestna sedačková lanovka. Okrem lyžiarskeho a prírodného vyžitia ponúka jazdu na psích záprahoch, korčuľovanie, wellness či jazdu na saniach ťahaných koňmi.

Ski Zábava Hruštín

Stredisko sa rozprestiera neďaleko vrcholovej stanice Kubínskej hole. Zjazdovky sú určené pre celú rodinu z dôvodu nie veľkej náročnosti. Návštevník ocení zrubovú architektúru strediska s kvalitnou slovenskou kuchyňou, miniwellnesom.

Ski Park Kubínska hoľa

SKI Park Kubínska hoľa je najväčšie zimné lyžiarske stredisko v oravskom regióne v katastri Dolného Kubína. Výhodou Kubínskej hole je situovanie na južnú stranu na svahoch Oravskej Magury, ktorá ponúka krásny výhľad na Nízke a Západné Tatry, Malú a Veľkú Fatru, Chočské vrchy z nadmorskej výšky 1396 m. V stredisku je 14 km upravovaných tratí a 10 km bežeckých tratí. Prepravnú kapacitu zabezpečujú dve štvorsedačkové lanovky a deväť vlekov, hodinová kapacita je 9630 osôb za hodinu, čím sa radí medzi najväčšie na Slovensku. Zjazdovké trate sú homologizované certifikátom FIS a taktiež sú klasifikované ako 5hviezdičkové stredisko. Bez poplatku je k dispozícii 1500 parkovacích miest. Samozrejmosťou SKI Parku je lyžiarska škola Kids Park pre deti s profesionálnymi inštruktormi, či možnosti gastronómického vyžitia. Stredisko ponúka svojou polohou vyžitie v zimnom období počítajú však do budúcnosti s celoročným využívaním strediska.

Spálená - Zverovka

Areál Spálená – Zverovka je umiestnený v unikátnom prostredí západných Tatier neďaleko obce Zuberec a je to jedno z mála lyžiarskych stredísk situovaných v národnom parku. Park ponúka tri vleky pre deti a začiatočníkov a 1490 m sedačková lanovka a vrchol stanice je v nadmorskej výške 1460 m. Súčasťou parku sú bežecké trate v dĺžke 5 km. Pre prípad záujemcov je možná snowboardingová škola.

Šport centrum Lučivná

Centrum sa nachádza na dolnej Orave medzi obcami Párnica a Zázrivá v údolí národného parku Malá Fatra. V stredisku sa nachádzajú 2 sedačkové lanovky, 5 lyžiarskych vlekov, skikrosová dráha, detská škôlka. V stredisku sa nachádza jedna z najstrmších zjazdoviek na Slovensku. V minulosti stredisko patrilo k vyhľadávaným rekreačným strediskám, v súčasnosti je potrebná modernizácia areálu.

Tabuľka 7: Prehľad lyžiarskych stredísk na Orave

Stredisko	Obec-kataster	Počet lanoviek/vlekov	Dĺžka zjazdoviek (km)	Kapacita prepravy (osôb/hodinu)
SKI Park Kubínska hoľa	D. Kubín	2/9	13,92	9630
SKI Park Racibor	O. Podzámok	1/2	8,4	2400
Orava Snow	O. Lesná	1/5	8,11	4050
Ski Vitanová	Vitanová	1/3	7,5	3650
Meander Ski Park	Oravice	1/4	5,87	4050
Spálená - Zverovka	Zuberec	1/3	4,615	4400
Zuberec - Janovky	Zuberec	0/4	4,5	2560
Ski Centrum Uhliská	Nižná nad Oravou	0/4	4,27	2250
Ski Zábava	Hruštín	0/4	3,9	2100
Zuberec Milotín	Zuberec	0/5	3,05	2500
Šport centrum Lučivná	Párnica	2/5	3,01	3540

Zdroj: Holiday Info, online, cit. 2013-01-24

Z tabuľky 7 vyplýva, že v oravskom regióne je dostatok lyžiarskych stredísk, s dostatočnou a aj nadpriemernou kapacitou, ktoré ponúkajú vyžitie pre najmenších aj profesionálnych lyžiarov s kvalitnými zjazdovkami, zasnežovanými svahmi, dĺžkou zjazdoviek.

Oravská priehrada

Oravská priehrada je obľúbené turistické stredisko, hlavne v letných mesiacoch. V lete sú najobľúbenejšie južná a západná časť priehrady. V blízkosti a na brehoch priehrady sú rekreačné možnosti vyžitia s množstvom autocampingov. Oravská priehrada poskytuje hlavne možnosti kúpania, člkovania, vodného bicyklovania, surfingu, jachtingu, lovu sladkovodných rýb – hlavátka, zubáča, kapra, šťuky. V lete sú organizované výhliadkové plavby okolo Slanického ostrova umenia s možnosťou návštevy. Taktiež je možnosť návštevy vodnej elektrárne na priehradnom múre.

Aquapark AquaRelax

V meste Dolný Kubín sa nachádza novozrekonštruovaný plavecký bazén dĺžky 26 m. Súčasťou tohto vodného dielka je Vodný svet, ktorý ponúka vyžitie hlavne pre najmenších na tobogánoch 40 a 71 metrov dlhých, hojdacom zálive, divokej rieke, či pre ostatných návštevníkov bublinkovače, vírivky, výhrevné lavice, masážne sprchy a trysky. Na presklenej terase ponúka viac ako 200 lehátok na relaxáciu. Pohyb a uvoľnenie si návštevníci užijú v masážno-rehabilitačnom centre a modernom fitness centre.

Cyklotúry

- *Bielooravská cyklotúra* - vedie až na krátky úsek na začiatku územím chránenej krajinnej oblasti Horná Orava. S výnimkou úseku pri obci Lokca ide po málofrekventovaných cestách. Trasa je zjazdná na cestných bicykloch a spája návštevu centra Bielej Oravy – mesta Námestova, ktoré leží na brehoch oravskej priehrady a obce Oravská Lesná s krásnym náučným chodníkom a možnosťou navštíviť Oravskú lesnú železnicu.

- *Okolo Kamenného vrchu* – trasa dlhá 10 km

- *Tabakovým chodníkom* – trasa je určená pre svoju náročnosť vytrvalým cyklistom. Výlet zaberie celý deň. „V minulosti sa trasa nazývala Zbojnickým chodníkom, neskôr ju využívali pašeráci na pašovanie tovaru, najmä tabaku.“ (Združenie Babia hora, 2007, s. 148).

- *Cyklotrasa Vahanov* – dlhá 30 km, je zaujímavá krajinársky, a prechádza okolo chránených území, ktoré sú zaradené medzi územia európskeho významu.

- *Beskydská cyklomagistrála* – dĺžka trasy je 20 km a na trase môžeme obdivovať kultúrne a prírodné pamiatky. Touto cyklomagistrálou môžeme pokračovať do Poľska.

- *Novoťský okruh* – 23 km trasa vedie po asfaltových a lesných cestách, je nenáročná a vedie čarovnými zákutiami oravskej prírody a výhľadzy na Oravské Beskydy.

- *Cyklistická slučka okolo Babej hory* – trasa budovaná na základe cezhraničnej spolupráce s Poľskom. Trasa je hlavnou cyklistickou trasou, ktorá obkolesuje Babiú horu.

Náučné chodníky a výlety

Oravská panenská a nádherná príroda poskytuje veľký potenciál na turistiku po náučných chodníkoch, turistických trasách, hrebeňovkách. Spomedzi množstva sponieme niektoré:

- *Roháčske plesá* – turistická trasa vedie štátnou prírodnou rezerváciou. Východiskový bod je zo Zverovky, obce za Zubercom. Roháčska dolina je jednou z najdlhších dolín Západných Tatier. Počas cesty sa ponúkajú výhľady na Ostrý Roháč, Volovec, Plačlivé. Počas túry návštevníci nájdu informačné tabule o miestnej faune a flóre. Počas túry je možnosť zastaviť sa na známej Ťatliakovej chate.

- *Oravice* – z rázcestia v Oraviciach je pre turistov nenáročná trasa na Maguru odkiaľ sa otvárajú výhľady na štíty Tatier. Krásna turistická trasa vedie Juráňovou dolinou po trase názčného choníka na Bobrovec. Trasa vedie Tiesňavami, najkrajšími na Slovensku, ktoré zdolávame po lávkach, kaňonoch a rebríkoch.

- *Kalvária Zákamenné* – trasa sa začína na rázcestí v obci a je dlhá 9,5 km. Táto kalvária je najstaršia na Orave.

- *Výlet na Orfelky* – trasa je vhodná na pešiu turistiku a začína byť využívaná aj na koňskú turistiku. Trasa končí v Oravskej Jasenici, kde nájde pamiatky na hospodárske zvyklosti miestneho obyvateľstva a pašerácku tradíciu pašovania koní.

- *Náučný chodník na Babiu horu* – chodník je označovaný za literárny a lesnou cestou vedie Hviezdoslavovou alejou k hájovni v Rovniach. V hájovni je stála expozícia zo života a diela P. O. Hviezdoslava.

- *Lesnícky náučný chodník* – sa nachádza v Oravskej Lesnej a zameraním je radený medzi lesnícky, prírodovedný, ochranársky.

- *Plavba starootcovskou plťou* – hodinová plavba po rieke Orava z Hornej Lehoty, vedúca do Oravského Podzámku.

4.5 Agropotenciál

Štruktúra sídel na Slovensku ukazuje, že Slovensko je vidieckou krajinou. Pre slovenský vidiek je charakteristická migrácia vidieckeho obyvateľstva do miest ako následok nezamestnanosti. Význam ekonomiky v cestovnom ruchu je nepopierateľný

a záujem o podnikanie v tomto ekonomickom odvetví rastie. „*Jedným z parciálnych cieľov politiky rozvoja vidieka je diverzifikovať vidiecku ekonomiku smerom k nepoľnohospodárskym aktivitám a zvyšovať vidiecku zamestnanosť prostredníctvom podpory rozvoja vidieckeho cestovného ruchu.*“ (Jarábková, 2010, s. 3). Úlohou štátnej politiky je podpora udržateľných foriem cestovného ruchu, ako agroturistiku, cykloturistiku, ekoturistiku. Tieto pozitíva sa prejavujú aj na lokálnej (obecnej) úrovni, vytvárajú sa príjmy, ktoré sa prejavujú v lokálnej ekonomike, vytvárajú pracovné miesta priamo v podnikoch cestovného ruchu a nepriamo v podpore investícií do infraštruktúry.

Na strane sociálno-kultúrnej cestovný ruch na vidieku prispieva k ochrane kultúrneho dedičstva, k oživovaniu tradícií a tradičných foriem umenia, k spomaľovaniu vysídľovania. Enviromentálne prispieva k ochrane životného prostredia.

Vidiecka sídla sa vzájomne odlišujú svojim potenciálom pre rozvoj cestovného ruchu. „*Primárnu ponuku tvoria prírodné podmienky vhodné pre rozvoj cestovného ruchu, kultúrno-historické pomienky a organizované podujatia atraktívne z hľadiska cestovného ruchu.*“ (Gúčík, 2000, s. 49). Pre potencionálneho návštevníka zohráva prvý impulz práve výber cieľového miesta, ktorý určujú hodnoty miestnej architektúry, prírodné prostredie, historické pamiatky. Vidiecke sídla majú taktiež predpoklad hlavne geografiou a trvaním snehovej pokrývky, položením pri vodných nádržiach, termálnych prameňoch, alebo duchovným a folklórnym charakterom. Sekundárnu ponuku tvorí infraštruktúra regiónu, kde zaraďujeme turistické zariadenia, ubytovacie a stravovacie zariadenia – supraštruktúra. Na vidieku sa vyskytujú ubytovacie a stravovacie zariadenia, ktoré sú v súlade s miestnou architektúrou a vyzdvihujú tak estetickú hodnotu. Ubytovacie zariadenia pôsobia ako regulátor návštevnosti hlavne svojou kapacitou. „*V súčasnosti s rastúcimi nárokmi návštevníkov na atraktívnosť ponuky, rastú aj nároky na komplexnú vybavenosť rekreačných sídel.*“ (Jarábková, 2010, s. 37).

Jedným u úspešných agropodnikov na Orave je *Ranč u Edyho* pri Oravskej priehrade neďaleko Námestova. Hlavným lákadlom je jazda na koňoch, so sprievodcom či bez, alebo jazdecká škola. Populárnym lákadlom je organizovanie Leta so zelenými potravinami.

Agrodružstvo Dlhá sa niekoľko rokov venuje poľnohospodárskej činnosti a agroturizmu. Súčasťou agrodružstva je areál Hnúšť, ktoré ponúka okrem ubytovacích

a doplnkových služieb taktiež jazdu na koňoch. Družstvo ponúka okrem informačných služieb aj organizovanie spoločenských a zábavných aktivít, ktoré sú využívané aj veľkými slovenskými spoločnosťami. Predaj vlastných produktov zatriktívňuje príjemné prostredie a služby.

Na severnej Orave, v obci Novot' sa nachádza *Agropenzión AB Novot'*. Vo svojej ponuke má obľúbené jazdy na koňoch, salašníctvo a ponúka miestne výrobky z ovčieho a kravského syra. V blízkosti sa nachádza lyžiarsky svah a v zimnom období výlety na saniach. V areáli sa nachádza agrozoofarma.

V obci Zázrivá je situovaný zážitkový *Jánošíkov dvor*. Toto zariadenie ponúka ubytovanie v dreveniciach zasadené do krásnej prírody Malej Fatry. Počas pobytu je možné využívať programy, ako sú zázrivský trojboj - bicyklovanie, splavovanie, turistika, vyskúšať si výrobu lokálneho produktu – oravských korbáčikov, sú usporadúvané kurzy maľovania, rezbárske dni a učenie hry na fujare.

Agroturistický chodník sa začína v obci Vasil'ovo pri agroturistickom gazdovskom dvore. K oboznámeniu sa so životom na gazdovskom dvore je možné si vyskúšať kosenie, pestovanie zeleniny či chov zvierat. Trasu je možné absolvovať na koňoch, ktoré ponúka gazdovský dvor svojim hosťom. Trasa vedie cez dedinky Krušetnica a Lomná a ponúka neobyčajné prírodné scenérie.

Na Orave sa nachádzajú ďalšie aktívne a atraktívne strediská úzko späté s prírodou a pôvodným remeselníctvom, salašníctvom, výrobou tradičných výrobkov.

4.6 Zhodnotenie potenciálu

Oravské prírodné prostredie poskytuje potenciál pre letnú aj zimnú turistiku. V zimnom období ponúka chladné počasie so snehovou pokrývkou ideálne podmienky k lyžiarskej sezóne. Lyžiarske strediská na Orave dĺžkami zjazdoviek a vybavenosťou nepatria k najmodernejším.

Oravský región ponúka malý počet bazénov, kúpalísk a aquaparkov, ktoré by vhodne doplnili ponuku pre návštevníkov v letnej aj zimnej sezóne. V letnej sezóne je využívaná Oravská priehrada, no svojou teplotou nie je ideálna pre pravé letné vyžitie. Vhodné geotermálne zdroje sa nachádzajú v Oraviciach, jedinom termálnom stredisku

na Orave, ktoré je zatieňované veľkými termálnymi kúpaliskami v Liptove. Dopyt po vodných atrakciách existuje, ale je potrebné lepšie využitie zdrojov.

Ubytovanie na Orave je orientované na cenu, kvalita ubytovacích služieb je na nižšej úrovni. Pre náročných klientov je ubytovanie neatraktívne a to môže vytvárať negatívny obraz o regióne.

Aby sa Oravský región stal lákavým, je potrebné skvalitňovanie služieb práve v ubytovacích zariadeniach. Tento rozvoj môže znamenať návrat stálych návštevníkov a na základe odporúčaní príliv nových návštevníkov.

Orava poskytuje nepreberné množstvo kultúrnych a historických pamiatok, ktoré taktiež nepatria medzi najvyhl'adávanéjšie. Najnavštevovanejšou kultúrnou pamiatkou je Oravský hrad, ktorý je najnavštevovanejším hradom Slovenska.

5 PRODUKT V CESTOVNOM RUCHU

Produkt cestovného ruchu vytvára každý podnik cestovného ruchu. Cieľom tvorby produktu je zosúladiť nástroje marketingu takým spôsobom, aby výsledkom ich vzájomného pôsobenia bol čo najvyšší efekt.

Hlavné nástroje poznáme ako 4P – produkt, cena, distribúcia a propagácia. „*Ponuka sa stáva atraktívnejšia ak obsahuje komplexný produkt cestovného ruchu na vysokej kvalitatívnej úrovni, rovnako sa môže stať lákavou, ak ju sprevádzajú lukratívne ceny.*“ (Novacká, 1993, s. 26). Prvky marketingového mixu sú neustále premenné k realizácii stanovených cieľov a k uspokojeniu potrebám zákazníkov.

5.1 Produkt

Podľa Novackej „*charakteristickými znakmi produktu cestovného ruchu sú:*

- *nemožnosť skladovania*
- *závislosť od prítomnosti klienta-spotrebiteľa, ktorý produkt spotrebúva*
- *časové a priestorové spojenie produkcie a spotreby produktu cestovného ruchu*
- *nehmotný charakter produktu cestovného ruchu-výsledkom je určitý zážitok, pôžitok, regenerácia duševných či fyzických síl, spomienka, poznatok*
- *nemožnosť presnej reprodukcie*
- *komplementárny charakter subproduktov cestovného ruchu*“ (Novacká, 1993, s. 30).

Produkt v cestovnom ruchu má byť atraktívny, prístupný, poskytovať možnosti na uspokojenie potrieb a požiadaviek, mať image, s cenou, ktorú účastník je ochotný zaplatiť. Turisti vnímajú produkt ako celok.

Produkt cestovného ruchu je kombinovaný a distribuovaný prostredníctvom turistických informačných centier, cestovných kancelárií, agentúr k cieľovým skupinám či jednotlivcom.

Produktom cestovnej kancelárie je zájazd – domáci, zahraničný, incomingový.

- Podľa spôsobu prípravy – katalógový a forfaitový/individuálny.

- Podľa spôsobu organizácie – so sprievodcom a bez sprievodcu.
- Podľa použitého dopravného prostriedku – letecký, autokarový, vlakový, lodný, s vlastnou dopravou, špeciálny.
- Podľa programu – pobytový, poznávací, účelový, turistický, expedície.

„Základom pre tvorbu každého produktu je nasledujúci postup:

- *voľba počiatočného miesta zájazdu s ohľadom na dopravné spojenie pri rešpektovaní zamerania produktu;*
- *analýza najširšej ponuky vhodného ubytovania a stravovania;*
- *užší výber ubytovania a stravovania pre zamýšľaný produkt;*
- *detailná príprava jadra produktu;*
- *príprava ďalších pomocných a rozširujúcich služieb;*
- *programming, packaging;*
- *cenová kalkulácia a ponuka.“* (Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011, s. 116).

5.2 Cena

Každý zákazník si vytvára obraz o mieste či službe, kde nikdy neboli či ju nikdy nevyskúšali podľa ceny. Cena pôsobí na niekoho negatívne, na niekoho pozitívne a klient podľa nej aj očakáva kvalitu služieb. Je samozrejmé, že klienti požadujú za cenu stále vyššiu hodnotu. Cena produkuje výnosy, ostatné zložky marketingového mixu produkujú náklady. Na cenu má vplyv konkurencia, výška a štruktúra nákladov a úroveň dopytu a objem predaja. „*Pri uplatňovaní ceny v cestovnom ruchu nevystupuje cena ako reprezentant určitej služby, ale celého balíka služieb z rôznych odvetví hospodárstva v určitom trhovom prostredí.*“ (Novacká, 1993, s. 36). Základná cena produktu sa určuje kalkuláciou, konkurenciou, marketingovým cieľom.

„*Medzi alternatívne cenové stratégie patria:*

- *cena rešpektujúca návratnosť investície;*
- *cena na rovnakej úrovni ako v minulom období;*
- *diferencované ceny – podľa sezóny a klientely;*
- *cena podľa fáze životného cyklu produktu;*

- *stratégia penetrácie – cenového prieniku na trh;*
- *stratégia „zbierania smotany“;*
- *psychologické ceny;*
- *jednotné ceny typu all inclusive, klubové ceny;*
- *cenové balíky, cena za komplet;*
- *individuálna cena.“* (Ryglová, Burian a Vajčnerová, 2011, s. 116).

V súčasnosti je veľmi využívaná stratégia penetrácie – chytáková cena, ktorá má účinky na získavanie nových zákazníkov, preniká na nový trh, ochromuje konkurenciu a získava povest' lacnej firmy, čo môže byť nežiadúce na image firmy.

5.3 Distribúcia

Distribúcia je sprístupnenie produktu konečnému spotrebiteľovi. Predstavuje cestu od nájdenia k realizácii. Služby v cestovnom ruchu sú realizovateľné v mieste ich produkcie. Pre zabezpečenie distribúcie sa v cestovnom ruchu využívajú cesty:

- Priama – producent služby predáva priamo zákazníkovi
- Sprostredkovaná – cez jedného alebo viacerých sprostredkovateľov

V súčasnosti sa s využívaním a dostupnosťou internetu využívajú elektronické distribučné systémy. Tieto systémy umožňujú flexibilitu a tým skracovanie doby distribúcie. Najdôležitejšie distribučné systémy sú:

GDS – globálne distribučné systémy – využívané na rezerváciu leteniek, lodných lístkov, prenájmu automobilov, hotelových služieb a pod. (napr. Amadeus, Galileo, Sabre, Worldspan)

IRS – internetové rezervačné systémy – umožňujú prostredníctvom internetu jednotlivým zákazníkom prístup k službám cez GDS alebo priamo k poskytovateľovi služieb.

LDS – lokálne distribučné systémy – sú využívané operátormi k distribúcii svojich produktov.

Nemôžeme povedať, že by distribúcia klasickými cestami, ako sú katalógy, letáky strácali svoj význam. Aj naďalej existujú zákazníci, ktorí uprednostňujú návštevu cestovnej kancelárie z dôvodu poradiť sa, alebo si ponuku prezrieť doma. Tieto tradičné

cesty sa uplanňujú pri jednoduchších produktoch cestovného ruchu a sú zamerané na užívateľov, ktorí v destinácii hľadajú tipy na výlety, momentálne vyžitie. Pre tieto účely sú využívané siete turistických informačných centier, kde zákazník dostane informácie, ktoré hľadá a na základe nich sa rozhodne.

5.4 Propagácia

Propagácia predstavuje marketingovú komunikáciu. *„Jej hlavným cieľom je službu vhodne popísať a osloviť cieľový trhový segment tak, aby bola upútaná pozornosť potenciálneho zákazníka, ktorého je treba s produktom oboznámiť a vzbudiť jeho záujem oň, vyvolať pranie spotrebiteľa ku kúpe a súčasne ho o kúpe presvedčiť.“* (Ryglóvá, Burian a Vajčnerová, 2011, s. 124).

Poznáme priame a nepriame propagačné nástroje:

- Priame sú využívané k adresnému osloveniu potenciálneho zákazníka:
  - Osobný predaj – prostredníctvom ústnej konverzácie.
  - Priamy marketing – využíva sa databáza klientov, ktorí využívali v minulosti služby a to poštou, emailom. Klienti sú motivovaní zľavami za opakované využívanie služieb.
  - Telemarketing, teleshopping – v cetovnom ruchu prakticky nevyužívané.
  - Virálny marketing – využívaný na sociálnych sieťach, kde je možnosť umiestňovania osobných údajov a podľa záujmov ponúkať konkrétny produkt.
- Nepriame pôsobia masovo a neselektívne:
  - Reklama – platená inzercia v médiách.
  - Umiestňovanie produktov – technika umiestňovania produktov ako súčasť sledovaného programu.
  - Publicita – vzťahy s verejnosťou.
  - Podpora predaja – motivovanie zákazníkov k rýchlej kúpe.

6 TVORBA PRODUKTU

Produkt cestovného ruchu je predurčený na predaj. K zlepšeniu predaja a jednoduchej kúpe je využívaný Balíček. „*V cestovnom ruchu je balíček konkrétne zostavenie vzájomne sa dolňujúcich služieb do komplexnej ponuky, obvykle za jednotnú cenu.*“ (Jakubíková, 2012, s. 283). Balíček môže vytvoriť samotné ubytovacie zariadenie, stravovacie zariadenie, dopravná spoločnosť, cestovná kancelária a byť ponúkaný prostredníctvom cestovných kancelárií, agentúr.

Klasickým príkladom balíčku je zájazd, ktorý zahŕňa služby dopravy, ubytovania, stravovania či iných možností trávenia času, napr. Športové, animačné, poznávacie. Klient cestovnej kancelárie si môže zakúpiť takto pripravený a poskladaný balíček, alebo je na jeho žiadosť poskladaný inividuálny.

„*Výhody balíčkov zo strany zákazníka:*

- *väčšie pohodlie;*
- *väčšia hospodárnosť;*
- *možnosť plánovať prostriedky na cesty;*
- *bezpodmienečné zaistenie trvalej kvality;*
- *uspokojovanie špecializovaných záujmov;*
- *nová dimenzia cestovania a stravovania mimo dom.*“ (Jakubíková, 2012, s. 284).

„*Výhody balíčkov zo strany organizátorov:*

- *zvyšovanie dopytu v dobe mimo sezónu;*
- *zvýšenie príťažlivosti pre špecifické cieľové trhy;*
- *atraktívnosť pre nové cieľové trhy;*
- *jednoduchšie predpovedanie vývoja podnikania a zlepšenie efektívnosti;*
- *využívanie komplementárnych zariadení, atraktivít a spoločenských udalostí;*
- *možnosť flexibilného využitia nových trendov;*
- *stimulácia opakovaného a častejšieho využívania;*
- *zvýšenie tržby na jedného zákazníka a predĺženie dĺžky pobytu;*
- *vzťahy s verejnosťou a hodnota publicity jednotlivých balíčkov;*
- *rastúca spokojnosť zákazníka.*“ (Tamtiež, s. 283).

Výhodnosť balíčka znamená, že predajca ponúka väčšie množstvo produktov za jednu cenu, ktorá je obvykle nižšia než súčet cien jednotlivých položiek.

6.1 Pobytovo – poznávací zájazd „Naša Orava“

Pri tvorbe produktu zájazdu na Oravu vychádzame z organizačno – technickej časti. Tá spočíva v spracovaní trasy, zostavení programu a zabezpečení služieb účastníkom zájazdu. Trasa zájazdu je cesta, po ktorej sa pohybuje dopravný prostriedok s účastníkmi zájazdu alebo po ktorej idú účastníci pešo. Trasovaním sa rozumie zostavenie trasy – itineráru. Pre pobytovo – poznávací zájazd „Naša Orava“ je itinerár nasledujúci:

Názov zájazdu: „Naša Orava“

Typ zájazdu: Pobytovo – poznávací zájazd

Termín: 03. 08. 2013 – 10. 08. 2013 8dní a 7 nocí

Minimálny počet účastníkov: 15

Doprava: autobusová doprava

Ubytovanie: 7 x v penzióne

Stravovanie: Polpenzia

Trasa: Bratislava – Trenčín – Zuberec – Zakopané – Zuberec – Terchová - Bratislava

Segment účastníkov: Rodiny s deťmi

Charakter zájazdu: Zájazd má svojim účastníkom sprístupniť a ukázať prírodné krásy Oravy s možnosťou športového a rekreačného vyžitia. Súčasťou zájazdu je návšteva historických pamiatok, folklórneho festivalu, návštevy mesta poľského mesta Zakopané.

Tabuľka 8: Itinerár pobytovo – poznávacieho zájazdu „Naša Orava“

	Čas	Miesto	km	km	Aktivita	Poznámky
1. deň	9.30	Bratislava	0		Odchod autobusu	Zraz 9.00 pred Istropolisom
	11.00	Trenčín	131	131	Prehliadka mesta	
	12.00	Trenčín			Prehliadka hradu	
	13.30	Trenčín – hotel Elizabeth			Obed	
	14.30	Trenčín – hotel Elizabeth			Odchod	
	17.00	Zuberec	170	301	Príchod	
	17.15	Zuberec – penzión JOSU			Ubytovanie	
	18.00	Zuberec – penzión JOSU			Večera	
2. deň	7.30	Zuberec – penzión JOSU			Raňajky	
	9.00	Zuberec – penzión JOSU			Pobytový deň	Folk slav
	18.00	Zuberec – penzión JOSU			Večera	
3. deň	7.30	Zuberec – penzión JOSU			Raňajky	
	9.00	Zuberec – penzión JOSU			Odchod	
	10.00	Horná Lehota	25	326	Splav	
	11.00	Oravský Podzámok	5	331	Koniec splavu	
	11.45	Oravský Podzámok - hrad			Prehliadka hradu	
	13.45	Oravský Podzámok			Individuálne voľno	
	16:00	Oravský Podzámok			Odchod	
	16.40	Zuberec – penzión JOSU	32	363	Príchod	
	18.00	Zuberec – penzión JOSU			Večera	
4. deň	7.30	Zuberec – penzión JOSU			Raňajky	
	9.00	Oravice THERMAL PARK	13	376	Pobytový deň	
	17.00	Oravice			Odchod	
	18.00	Zuberec – penzión JOSU	13	389	Večera	
5. deň	7.30	Zuberec – penzión JOSU			Raňajky	
	10.00	Zuberec – penzión JOSU			odchod	
	10.30	Zuberec - Zverovka	9	398	Túra	Roh plesa
	17.00	Chata Zverovka			Večera	hudba
	21.00	Chata Zverovka			Odchod	
	21.30	Zuberec – penzión JOSU	9	407	Príchod	
6. deň	7.30	Zuberec – penzión JOSU			Raňajky	
	9.00	Zuberec – penzión JOSU			Odchod	
	10.00	Zakopane (Polsko)	48	455	Prehliadka mesta	

	15.00	Zakopane (Polsko)			Odchod	
	16.00	Zuberec – penzión JOSU	48	503	Príchod	
	18.00	Zuberec – penzión JOSU			Večera	
7. deň	7.30	Zuberec – penzión JOSU			Raňajky	
	10.00	Zuberec – Múzeum oravskej dediny			Prehliadka múzea	
	13.00	Podbiel	13	516	Prehliadka obce	
	18.00	Zuberec – penzión JOSU	13	529	Večera	
8. deň	7.30	Zuberec – penzión JOSU			Raňajky	
	9.00	Zuberec – penzión JOSU			Odchod	
	10.30	Terchová - Vrátna	65	594	Túra	
	16.00	Terchová - Vrátna			odchod	
	18.30	Bratislava	225	819	Predpokladaný návrat	Istropolis

Zdroj: Martin Kubinec (vlastné šetrenie)

6.2 Program zájazdu

1. deň: Odchod autobusu pred Istropolisu v Bratislave. Cestou na Oravu zastávka v meste Trenčín, prehliadka centra mesta a prehliadka Trenčianskeho hradu. Po prehliadke spoločný obed v trenčianskom hoteli Elizabeth. Po obede pokračuje presun na Oravu do penziónu v Zuberci. Večer je podávaná večera.

2. deň: Raňajky v penzióne. Deň strávený v obci Zuberec spojený s návštevou XXXVIII. ročníka Podroháčskych folklórnych slávností. Ideálne miesto na spoznanie ľudovej kultúry. V stanovený čas podávaná večera.

3. deň: Po raňajkách odchod do obce Horná Lehota, odkiaľ skupian absolvuje vyhlídkovú plavbu starootcovskou plťou po rieke Orava popod skalné bralo Oravského hradu. Počas plavby sa naskytnú jedinečné pohľady okolitej prírody. Program pokračuje prehliadkou najnavštevovanejšieho hradu Slovenska – Oravského hradu. Po prehliadke individuálne voľno. Po návrate do penziónu večera.

4. deň: Raňajky v penzióne. Skupina strávi pobytový deň na termálnom kúpalisku v Oraviciach. Pre záujemcov je možné absolvovať individuálnu niekoľko hodinovú nenáročnú túru do Juráňovej doliny s miestnym sprievodcom alebo cyklotúru po okolí. Vo večerných hodinách návrat do penziónu s podávaním večere.

5. deň: Po raňajkách skupina podnikne krátky presun autobusom do oblasti Zverovka, odkiaľ účastníci absolvujú pešiu túru k Roháčskym plesám. Po návrate z túry je na chate Zverovka zorganizovaná spoločná večera z tradičnej ľudovej kuchyne so živou hudbou. V neskorších večerných hodinách návrat do penziónu.

6.deň: Po raňajkách v penzióne skupina absolvuje celodenný výlet do mesta Zakopané v Poľsku. Zakopané je najvyššie položené poľské mesto a rozprestiera sa na úpätí poľských Tatier. Toto horské stredisko je plné turistických tradícií. Prechádzka po slávnej ulici Krupówki je dlhá kilometer, po nedávnej rekonštrukcii si udržuje charakter nákupného korza. Špičkové turistické služby sú lákadlom pre turistov v každom ročnom období. Po prehliadke individuálne voľno. Večer návrat do Zuberca a podávaná večera.

7. deň: Po spoločných raňajkách peší presun do Múzea oravskej dediny v Zuberci. Po prehliadke presun autobusom do obce Podbiel a prehliadka ľudovej architektúry. Po návrate podávaná večera v penzióne.

8. deň: Po raňajkách transfer do Vrátnej. Skupina absolvuje výlet lanovkou na Chleb a výstup na Veľký Fatranský Kriváň s miestnym sprievodcom.. V stanovený čas stretnutie a presun do Bratislavy.

6.3 Kalkulácia ceny zájazdu „Naša Orava“

Kalkulácia ceny zájazdu je vypočítaná pre 30 osôb. Výsledná cena je cena na jednu dospelú osobu.

1.Cena autobusu, ktorý je k dispozícii po celú dobu zájazdu bola stanovená cestovnou kanceláriou OMEGA tours s.r.o. na 1850,00 €. Cena za autobus je rozpočítateľná položka rozpočítaná na osobu: $1850,00 \text{ €} / 30 \text{ osôb} = 62,00 \text{ € na osobu}$.

2.Náklady na vodiča nespôsobujú náklady. Ubytovacie zariadenie poskytuje 21. osobe ubytovanie zdarma. Cena za stravu je zarátaná v celkovej cene zájazdu. Náklady na mzdu vodiča sú započítané v cene zájazdu.

3.Vedúcim zájazdu je osoba vybraná spomedzi účastníkov zájazdu. Samotný sprievodca pre zájazd nie je. Počas zájazdu budú využívané služby miestnych sprievodcov.

4.V Trenčíne pre prehliadku mesta a Trenčianskeho hradu je využitá služba miestneho sprievodcu. Cena sprievodcu: 40,00 € / 30osôb. Cena na osobu je necelých **1,50 € na osobu**.

5.Vstupné na Trenčiansky hrad: **4,50 € na osobu**.

6.Dvojchodové obedové menu v trenčianskom hoteli Elizabeth: **5,00 € na osobu**.

7.Trojchodové menu so zákuskom na večeru v penzióne v Zuberici je 8,00 €. Počas pobytu bude podávaných 6 večerí v penzióne: 8,00 € x 6 večerí = **48,00 € na osobu**.

8.Cena 7 x ubytovanie v 1/2 izbe s raňajkami je na jednu osobu: 7 x 24,50 € = **172,00 € na osobu**.

9.Vstupné na Podroháčske slávnosti pre dospelú osobu: **5,00 € na osobu**.

10.Splavné na plti: **12,00 € na osobu**.

11.Vstupné na Oravský hrad: **6,00 € na osobu**.

12.Celodenný vstup na termálne kúpalisko: **19,00 € na osobu**.

13.Večera na chate Zverovka pozostávajúca z aperitívu a trojchodovej večere s hubou: **14,00 € na osobu**.

14.Miestny sprievodca v meste Zakopané: 90,00 € /30 osôb = **3,00 € na osobu**.

15.Vstupné do skanzenu v Zuberici: **2,50 € na osobu**.

16.Spiatočný lístok na lanovku na Chleb: **10,00 € na osobu**.

17.Miestny sprievodca na túru z Chlebu na Veľký Fatranský Kriváň: 70,00 € / 30 osôb. Cena na osobu je necelých **2,50 € na osobu**.

Celková cena na osobu je 367,00 €.

Po pripočítaní prirážky 10% pre cestovnú kanceláriu OMEGA tours s.r.o. je cena na osobu 404,00 €. Aby bola cena atraktívna pre záujemcu, je stanovená konečná cena **398,00 € na dospelú osobu**. Táto cena zájazdu bude ponúkaná cestovnou kanceláriou.

Cena pre dieťa s jedným rodičom v dvojlôžkovej izbe je ponížená o rozdiely na jednotlivých vstupoch:

- 1.Vstupné na trenciansky hrad: 3,00 €.
- 2.Podroháčske slávnosti: 3,00 €.
- 3.Splav na pltiach: 6,00 €.
- 4.Vstupné na oravský hrad: 3,00 €.
- 5.Vstupné na termálne kúpalisko: 4,00 €.
- 6.Skanzen Zuberec: 1,50 €.
- 7.Spiaťočný lístok na lanovku na Chleb: 3,00 €.
- 8.Večera na chate Zverovka bez aperitívu: 3,00 €.

Rozdiel na dieťa na vstupoch: 26,50 €. Cena pre dieťa s jedným rodičom v dvojlôžkovej izbe: 398,00 € - 26,50 € = 371,50 €.

Výsledná cena je **371,50 €** na dieťa v dvojlôžkovej izbe s jedným dospelým.

Cena pre dieťa do 12 rokov v dvojlôžkovej izbe na prístelke je odvodená z ceny na jednu dospelú osobu 24,50 € a ponížená o 15,00 € Po odrátaní 9,50 € z ceny 371,50 € je cena stanovená na 362,00 €.

Výsledná cena je **362,00 €** pre dieťa do 12 rokov na prístelke v dvojlôžkovej izbe.

V cene zájazdu je zahrnuté: doprava klimatizovaným autobusom, vstupy uvedené v programe zájazdu, 7 x ubytovanie s raňajkami, 6 x večera v penzióne, 1 x spoločný dvojchodový obed v hoteli Elizabeth v Trenčíne, 1 x trojchodová spoločná večera na chate Zverovka, služby miestnych sprievodcov.

V cene zájazdu nie je zahrnuté komplexné cestovné poistenie, individuálne vstupy a individuálne výlety.

6.4 Zhrnutie produktu „Naša Orava“

Výsledná cena pobytovo – poznávacieho zájazdu „Naša Orava“ je pre dospelú osobu 398,00 €, výsledná cena pre dieťa v dvojlôžkovej izbe s jedným dospelým je 371,50 € a výsledná cena pre dieťa do 12 rokov na prístelke v dvojlôžkovej izbe je 362,00 €. Pre niektoré skupiny obyvateľstva je tento produkt cenovo náročnejší, ale určite ponuka osloví potencionálnych klientov z bohatších regiónov. Taktiež tento zájazd bude ponúkaný prostredníctvom cestovnej kancelárie OMEGA tours s.r.o. firemnej klientele veľkých spoločností v regióne Bratislava. Na základe spolupráce incomingovej cestovnej kancelárie OMEGA tours s.r.o. s rakúskymi cestovnými kancelárkami si tento produkt nájde cestu k potencionálnym záujemcom.

ZÁVER

Región Orava prešiel za posledné desaťročia viacerými zmenami. V odvetví hospodárstva má región obmedzené podmienky, hlavne nedostatok rovinatých plôch, pre poľnohospodárstvo nepriaznivé podnebie a podobne. Cestovný ruch pre tento región však znamená perspektívne odvetvie hospodárstva. Správnym využitím sa obmedzené podmienky môžu zmeniť na výhody, z ktorých môže profitovať obyvateľstvo regiónu.

Cieľom práce bolo opísať a priblížiť súčasný stav a potenciál cestovného ruchu na Orave. Na Orave je obrovský prírodný potenciál, hlavne výskyt hornatých území tvorí predpoklad pre využívanie turistiky letnej aj zimnej. Orava ponúka svojim prostredím množstvo možností na strávenie voľného času. Navyše absentuje ponuka kúpalísk a termálnych bazénov a to je jeden z dôvodov, prečo návštevníci Oravu opúšťajú, či obchádzajú a smerujú za ponukami, ktoré poskytujú okolité priľahlé regióny.

Praktická časť práce je zameraná na vytvorenie konkrétneho produktu pre rozvoj cestovného ruchu na Orave. Zájazd bol navrhnutý na obdobie letných školských prázdnin, kedy je veľká možnosť na spoznávanie regiónu a jeho krás. Cieľ tejto práce bol splnený.

Potenciál Oravy pre využívanie v cestovnom ruchu je veľký a je len na samotných zainteresovaných osobách, priamych či nepriamych, ako a akým smerom sa bude región rozvíjať. Riadením a rozvojom cestovného ruchu na Orave sa začínajú zaoberať samotní aktéri cestovného ruchu, ktorí pochopili, že pre podnikanie je potrebná spolupráca.

ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV

Zoznam použitých slovenských zdrojov

GÚČIK, M. *Základy cestovného ruchu*. 1. vyd. Banská Bystrica: EF UMB, 2000. ISBN 80-8055-355-6.

HENCOVSKÝ, J. *Orava – turistický sprievodca ČSFR*. 1. vyd. Bratislava: Šport, 1990. ISBN 80-7096-090-6

HUBA, P. et al. *Dolný Kubín mesto kultúrnych tradícií a dneška*. 1. vyd. Dolný Kubín: Vydavateľstvo Peter Huba, 2008. ISBN 978-80-88803-64-5.

JARÁBKOVÁ, J. *Vidiiek – nevyužitý potenciál z hľadiska cestovného ruchu*. 1. vyd. Nitra: SPU, 2010. ISBN 978-80-552-0364-5.

KOLLÁR, D. *Orava – turistický sprievodca*. 1. vyd. Bratislava: Dajama, 1999. ISBN 80-88975-02-6.

KOPŠO, E., M. GÚČIK a P. PATÚŠ. *Materiálno-technická základňa cestovného ruchu*. 1. vyd. Bratislava, SPN, 1989. ISBN 80-08-00070-8.

MARIOT, P. *Geografia cestovného ruchu*. 1. vyd. Bratislava: Veda, 1983.

NOVACKÁ, Ľ. *Marketingový management podnikov cestovného ruchu*. 1. vyd. Bratislava: Elita, 1993. ISBN 80-85323-30-X.

NOVACKÁ, Ľ. et al. *Cestovný ruch, technika služieb, delegát a sprievodca*. 1. vyd. Bratislava: Ekonóm, 2010. ISBN 978-80-225-2982-2.

ZDRUŽENIE BABIA HORA. *Cestami, necestami a chodníčkami Oravy*. 1. vyd. Námestovo: Štúdio F, 2007. ISBN 978-80-89070-33-6.

Zoznam použitých zahraničných zdrojov

GALVASOVÁ, I. *Prumysl cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008. ISBN 978-80-87147-06-1.

JAKUBÍKOVÁ, D. *Marketing v cestovním ruchu*. 2. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4209-0.

OGILVIE, F. W. *The Tourist Movement: An Economic Study*. London: P.S. King & Son, 1933.

RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch – podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4039-3.

Zoznam použitých internetových zdrojov

HOLIDAY INFO. *Zjazdovky*. [online]. © 2012 [cit. 2013-01-24]. Dostupné z: <http://www.holidayinfo.sk/sk/Zjazdovky/>

HOLIDAY INFO. *Lanové dráhy*. [online]. © 2012 [cit. 2013-01-24]. Dostupné z: <http://www.holidayinfo.sk/sk/LanoveDrahy/>

MINISTERSTVO DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA. *Cestovný ruch*. [online]. [cit. 2013-01-23]. Dostupné z: http://www.telecom.gov.sk/index/open_file.php?file=cestovnyruch/Cestovnyruch/cestovnyruch.pdf

MINISTERSTVO DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA. *Nositelia rozhodovacích procesov*. [online]. [cit. 2013-01-23]. Dostupné z: http://www.telecom.gov.sk/index/open_file.php?file=cestovnyruch/Cestovnyruch/crvsr.pdf

MUZEUM.SK. *Expozície*. [online]. [cit. 2013-02-03]. Dostupné z:
<http://www.muzeum.sk/dostol/default.php?obj=rkat&ix=tvrdosin>

MÚZEUM ORAVSKEJ DEDINY. *Návštevnosť*. [online]. [cit. 2013-01-24].
Dostupné z: <http://muzeum.zuberec.sk/tlacove-informacie/tlacove-informacie/>

MÚZEUM ORAVSKEJ DEDINY. *O múzeu*. [online]. [cit. 2013-02-03].
Dostupné z: <http://muzeum.zuberec.sk/o-muzeu/charakteristicka/>

OBEC PODBIEL. *Atrakcie*. [online]. © 2012 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z:
<http://www.podbiel.sk/index.php/sk/atrakcie/atrakcie-v-podbieli/64-bobrova-rala>

ORAVSKÉ MÚZEUM P.O.HVIEZDOSLAVA. *Sezóna 2012*. [online]. [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: <http://www.oravamuzeum.sk/index.php/tlacove-spravy/1076-sezona2012voravskommuzeu>

ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Kapacita a výkony ubytovacích zariadení podľa: územie, ubytovacie zariadenie, typ ukazovateľa a rok*. [online]. © 2009 [cit. 2013-01-24]. Dostupné z: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Štruktúra zahraničných návštevníkov v ubytovacích zariadeniach v roku 2011*. [online]. © 2012 [cit. 2013-01-24]. Dostupné z: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=46514>

ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Štruktúra zahraničných návštevníkov v ubytovacích zariadeniach v roku 2010*. [online]. © 2011 [cit. 2013-01-24]. Dostupné z: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=41308>

WORLD TOURISM ORGANIZATION. *Table of contents*. [online]. [cit. 2013-01-23]. Dostupné z
[:http://pub.unwto.org/WebRoot/Store/Shops/Infoshop/Products/1034/1034-1.pdf](http://pub.unwto.org/WebRoot/Store/Shops/Infoshop/Products/1034/1034-1.pdf)

ZOZNAM GRAFOV A TABULIEK

Zoznam grafov

Graf 1: Štruktúra zahraničných návštevníkov v roku 2011	17
Graf 2: Štruktúra zahraničných návštevníkov v roku 2012	17
Graf 3: Porovnanie návštevnosti na Oravskom Hrade.....	28

Zoznam tabuliek

Tabulka 1: Štatistika cestovného ruchu SR v rokoch 2007 - 2011	16
Tabulka 2: Ubytovacia štatistika v roku 2010 v oravských okresoch	24
Tabulka 3: Ubytovacia štatistika v roku 2011 v oravských okresoch	24
Tabulka 4: Počet ubytovacích zariadení v rokoch 2006 - 2009.....	25
Tabulka 5: Počet lôžok v ubytovacích zariadeniach v rokoch 2006 – 2009.....	25
Tabulka 6: Štruktúra návštevnosti v rokoch 1993-2011-platiaci návštevníci.....	30
Tabulka 7: Prehľad lyžiarskych stredísk na Orave	35
Tabulka 8: Itinerár pobytovo – poznávacieho zájazdu „Naša Orava“	47

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Meno autora: Martin Kubinec

Odbor: Management cestovného ruchu

Forma štúdia: kombinovaná

Názov práce: Potenciál cestovného ruchu v regióne Orava a jeho využitie pri tvorbe produktu cestovného ruchu

Rok: 2013

Počet strán textu bez príloh: 46

Počet titulov slovenských použitých zdrojov: 10

Počet titulov zahraničných použitých zdrojov: 4

Počet internetových zdrojov: 13

Vedúci práce: RNDr. Antónia Dvoranová